

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404252>

Geschiedenis Universiteit Utrecht in het kort

Historicus Hervé Jamin beschrijft 365 jaar onderwijs en wetenschap

Corpstradities leven voort

Het USC viert 37e lustrum

Nieuw: de leermeester

Levensgenieter en outcast Louët Feisser

Illuuster

Bijzonder hoogleraren

Hoe onafhankelijk is hun wetenschap?

Kwartaalblad voor de afgestudeerden van de Universiteit Utrecht • Nr 23 • Juni 2001 • Oplage 58.000 • www.alumni.uu.nl

Universiteit Utrecht

Column

Aard van het beestje

Voor de groentijd geldt hetzelfde als voor religie: heel leuk, zolang je ermee kunt omgaan. En dat is lang niet altijd het geval. Want de mens is tot verabsolutering geneigd. De studerende mens vormt daarop geen uitzondering. Zo schijnen de mores die van kracht zijn in de sociëteiten van de 'klassieke' gezelligheidsverenigingen bedoeld te zijn als schertsgebod. Als een parodie op de leefregels die in de buitenwereld gelden. Zoals het hele verenigingsleven – inclusief kakstoelzitters en lintendragers – als grap wordt geserveerd.

Tegen beter weten in. Bij de handhaving van de mores verstaat men immers geen scherts. Ikzelf ben in de opwindende jaren zeventig en tachtig geregeld met de vlakke hand bewerkt als ik in mijn argeloosheid had gezondigd tegen een futiel 'zaalmos' in de sociëteit PHRM aan het Janskerkhof. Toen ik daar na verloop van tijd genoeg van kreeg, schreef ik er een boos stukje over. Niet in het Utrechts Universiteitsblad of in een regionale krant, maar in de Vox Studiosorum, het periodiek van de eigen vereniging. Want zelfs als dissident corplid hang je de vuile was niet buiten.

Niettemin oogste ik zoveel gramschap met mijn kritische noot, dat een meute verenigingsgenoten – onder wie enkele dignitarissen – nog diezelfde avond verhaal kwamen zoeken in mijn studentenhuis aan de Poortstraat. Deze campagne tegen de vrijheid van meningsuiting had een gespleten voordeur, enkele gebroken ruiten, een vernielde WC en een uitgebrande klerenkast tot gevolg. De materiële schade bedroeg vele duizenden gulden. Om nog maar te zwijgen over de psychische gevolgen voor de slachtoffers van deze terreur.

Dat was in 1981. Maar morgen kan het weer gebeuren. Gewelddexcessen liggen besloten in de formule van beslotenheid en 'kennismaking op voet van ongelijkheid'. Meestal gaat het goed, en vallen er geen doden of gewonden te betreuren. Soms loopt een harde leerse feut een paar brandwondjes en een gebarsten wenkbrauw op. En een enkele keer laat iemand het leven. Je kunt erop wachten.

Macht begeren en uitoefenen: het zit in de aard van het beestje. Maar binnen de klassieke verenigingen wordt het beestje vaak niet betoed, en kan het zich ongestraft als beest manifesteren.

*[Sander van Walsum, onderwijsredacteur
De Volkskrant, studeerde geschiedenis in Utrecht]*

Corporale tradities nog springlevend

Twee rectoren van het USC over lullepotten en karaktervorming

6

Mannen kunnen niet scheiden

Vincent Duindam schrijft een cursusboek

10

Het voorbeeld van allochtone alumni

Turkse, Marokkaanse en Surinaamse studenten zoeken elkaar op

15

Verder:

365 jaar Universiteit Utrecht

Historicus Hervé Jamin over studeren vroeger en nu

3

Kort nieuws

Hongaarse geschiedenis van Pandhof, eredoctoraat voor Gerard 't Hooft, onderzoek ontgroening

4

De Sprong: weervrouw Marjon de Hond

8

40 jaar vriendschap in de Letteren

8

De leermeester: filosoof prof. dr. J.J. Louët Feisser

9

Universiteitsdag 2001

11

Beroep: Bijzonder hoogleraar

Vijf Utrechtse professoren over het extraordinariaat

12

Alumni in het buitenland

14

Alumniservice

Universiteitsfonds, lustrumactiviteiten, cursussen, tentoonstellingen, sport, creativiteit, cultuur en nog veel meer

16

Publicaties

Nieuwe titels

23

Column

Maarten van Rossem

24

Zijsprong

Kroegbazin Ellen de Dreu

24

Omslagfoto Togashow (Fotograaf: Ivar Pel)

De foto op de omslag laat de twee winnende toga's zien van de wedstrijd die de jarige Universiteit Utrecht uitschreef voor studenten van de Hogeschool voor de Kunsten. Rechts op de foto Linda den Besten met het ontwerp waarmee zij op de Dies Natalis eind maart de publieksprijs won, links Soesma Ramdas met de toga die goed was voor de Hooglerarenprijs.

Universitaire historie in kort bestek

'Ons geheugen is zó beperkt'

Kennis als opdracht vertelt de geschiedenis van de Universiteit Utrecht van 1636 tot heden en verschijnt in september. Illuster had een voorgesprek met historicus en alumnus Hervé Jamin (1964), die het boek schreef op verzoek van de 365-jarige universiteit.

Dit is het eerste overzicht van de hele geschiedenis van de Universiteit Utrecht sinds 1936. Waarom verschijnt die uitgerekend bij dit lustrum?

Hervé Jamin: 'Sinds een paar jaar bestaat er een Commissie Geschiedschrijving. Dit is één van haar eerste projecten. De bedoeling was een handzaam, mooi geïllustreerd boek te maken dat voor alle werknemers, studenten én alumni van de universiteit aantrekkelijk is.

'Op grond van bestaande literatuur heb ik een toegankelijke geschiedenis willen schrijven. Oorspronkelijk onderzoek is het niet: ik ben niet in de archieven gedoken. Het is een begin. Mijn boek kan wel richting geven aan toekomstig detailonderzoek. Zo vind ik zelf dat de relatie tussen de universiteit en de stad Utrecht meer naar voren had kunnen komen.'

Hoe is de universiteit ontstaan?

'Dat was een initiatief van de stad Utrecht. Die wilde met een universiteit haar culturele macht benadrukken. In de loop van de vroegmoderne tijd kreeg de universiteit een internationale uitstraling. Desondanks bleef ze klein, er waren zo'n drie-, vierhonderd studenten.

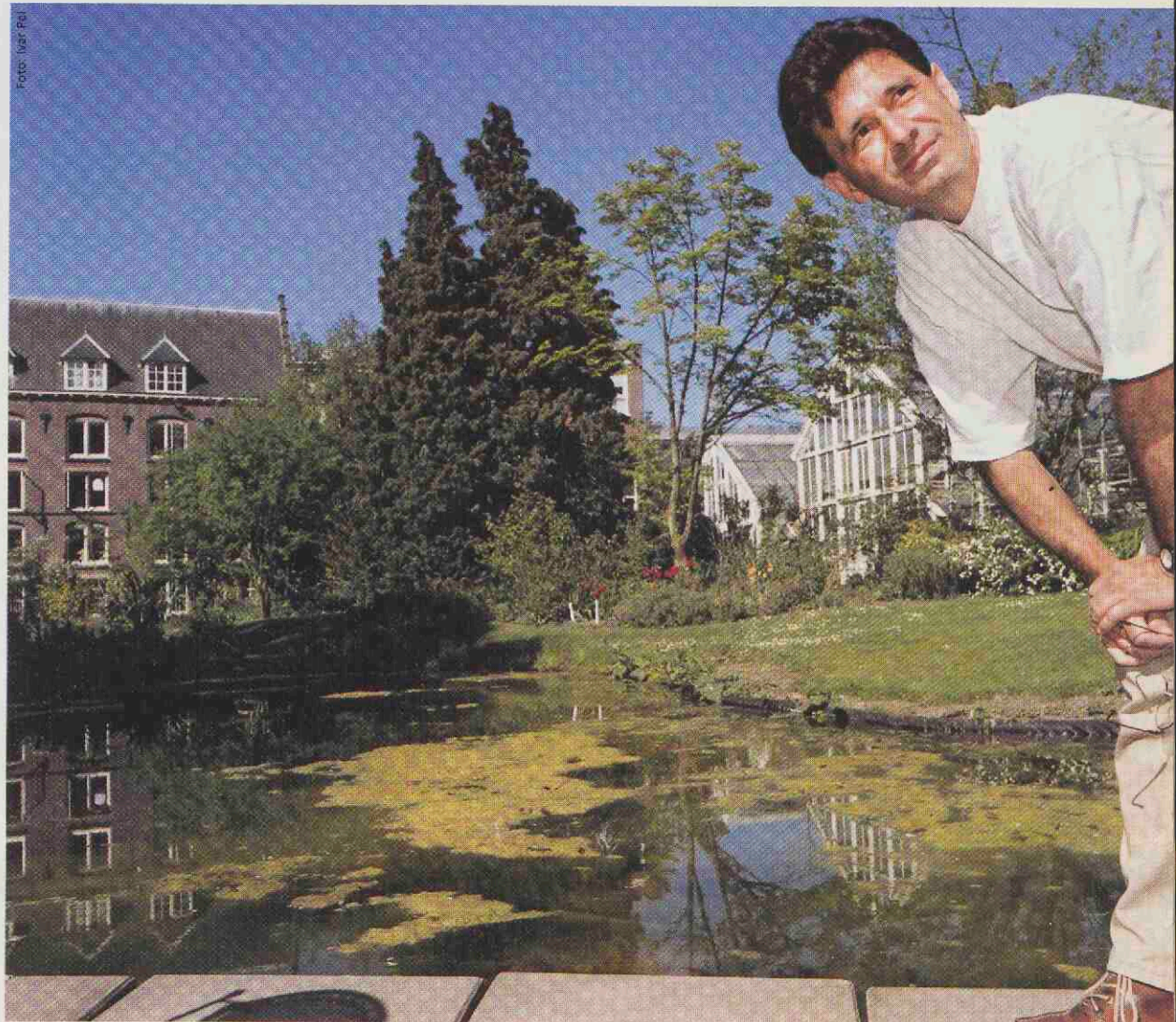
De voornaamste missie was: onderwijs geven. Professoren werden beoordeeld op de hoeveelheid studenten die zij wisten te trekken. Onderzoek vond bijna uitsluitend plaats in buitenuniversitaire genootschappen.

'Tot 1815 was de universiteit behoorlijk internationaal. Veel Duitse en Britse studenten kwamen af op het medisch en het theologisch onderwijs. Het *theatrum anatomicum* – waar onder publieke belangstelling lijken werden ontleed – was echt een trekpleister. Theologie bleef overigens lange tijd de grootste faculteit, Rechten was de een na grootste. Rijkere studenten trokken vaak langs verschillende Europese universiteiten en logeerden ook vaak bij de hoogleraar thuis. Zo'n hoogleraar was een vertrouwensman met een opvoedende taak. Het waren dikwijls heren met encyclopedische kennis die net zoveel wisten van wiskunde als van recht. Hun ideaal was om studenten een brede vorming te geven. Studenten zelf wilden vaak liever snel een diploma. Dat verschafte hen toegang tot de elite.

'Na 1815 gaan onderzoek en onderwijs samenvallen. De specialismen komen op. Het ideaal van de breed ontwikkelde geleerde verdwijnt. In 1876 is het Latijn als officiële voertaal afgeschaft. Dat werd hoog tijd want veel studenten spraken die taal slecht.'

Alle colleges waren aanvankelijk toegankelijk voor de burgerij.

'De colleges waren in het Latijn – wat hun aantrekkingskracht niet vergroot zal hebben – en werden gegeven in onverwarmde zalen. Officieel waren ze

Historicus Hervé Jamin: 'Ben je na vier jaar studie echt een wetenschapper?'

gratis toegankelijk voor de burgerij. Hoogleraren moesten hun verplichte openbare colleges aankondigen. Er kwamen weinig burgers op af. Hoogleraren gaven veel liever privé-colleges, bij hen thuis of in een gehuurd zaaltje dat wel verwarmd was. Daar moesten studenten toegang voor betalen.'

Veel onderzoek nodig naar recente geschiedenis

Zijn er thema's die steeds terugkeren?

'Een voortdurend terugkerende vraag in de loop der eeuwen is: wat is universitaire vorming precies? Is dat zelfontplooiing? Is dat het goed beheersen van een vak? Dat speelt nu ook een rol bij de bachelorsopleiding. Sinds 1946 is dat eigenlijk onafgebroken onderwerp van discussie, maar er is bijna niemand die dat weet! Wat dat betreft zijn we echt kortzichtig. Ons geheugen is zó beperkt. Wat je daarin ook blijft zien is de discrepantie tussen de ideologie van de academie en het uiteindelijke resultaat. De universiteit zegt dat je na vier jaar studie een wetenschapper bent. Maar is dat echt zo?'

Het valt op dat het laatste hoofdstuk, over de twintigste eeuw, het meest geëngageerd is.

'Ja, het valt me makkelijker een oordeel te vellen over mensen van mijn eigen tijd. Hoewel, ik toon me ook betrokken bij het feit dat vrouwen heel erg lang geen toegang hebben gekregen tot de universiteit. Die onrechtvaardigheid heb ik echt aan de kaak gesteld.

De Tweede Wereldoorlog was een moreel dieptepunt. Men liep soms voor de bezetter uit. Joden werd de toegang tot de bibliotheek geweigerd voordat de Duitsers daartoe besloten!

'Het schrijven van de meest recente geschiedenis was het moeilijkst. Er is nog weinig literatuur natuurlijk. De meeste mensen leven nog. En de hoofdrolspelers van de jaren zestig, zeventig, zitten er nog steeds! De huidige college-voorzitter Jan Veldhuis bijvoorbeeld was destijds student en betrokken bij ontwikkelingssamenwerking vanuit de universiteit. Ik had te weinig onderzoekstijd om hem en anderen te interviewen. Bovendien waren zij mijn opdrachtgevers. Naar de meest recente geschiedenis van de universiteit valt dus nog veel onderzoek te doen.'

[Tanny Dobbelaar]

Lezers van *Illuster* kunnen het boek 'Kennis als opdracht' met een aantrekkelijke korting bestellen. Zie de bon op p. 20.

Kort nieuws

Promotienieuws

Maandelijks promoveren aan de Universiteit Utrecht tientallen onderzoekers. Hieronder een samenvatting van enkele nieuwswaardige dissertaties. Meer informatie over de promoties kunt u vinden op de homepage van de universiteit: www.uu.nl/nieuws.

Historisch besef

Vaak wordt beweerd dat het slecht gesteld is met het historisch besef van de Nederlanders. Opmerkelijk genoeg is dit tot nu toe zelden onderzocht. Kees Ribbens staat als eerste uitgebreid stil bij de manier waarop Nederlanders sinds 1945 omgaan met het verleden. Ribbens onderzoekt de rol van geschiedenis in het toerisme en de verbeelding van het verleden in documentaires en dramaserieën op televisie. Zijn onderzoek toont aan dat de historische belangstelling niet is verminderd, maar wel is veranderd. De vorm en inhoud van de alledaagse historische cultuur is veelomvatter dan voorheen, maar ook visueel en materiëler. Ribbens promoveerde op 21 mei aan de faculteit Letteren.

Godsdienstvervolging

Mohamed Eltayeb onderzocht drie Moslim-groeperingen in Pakistan, Saudi Arabië en Soedan die slachtoffer zijn geworden van vervolging binnen de Islamitische traditie. Dit fenomeen, intra-religieuze persecutie, legt de politieke en sociologische beweegredenen achter godsdienstvervolging bloot. Eltayeb's onderzoek toont aan dat bescherming van de vrijheid van geloof van wezenlijk belang is voor de rechtsgeldigheid en authenticiteit van alle religies en geloofspraktijken, ongeacht of ze een meerderheid of een minderheid vertegenwoordigen. Eltayeb promoveerde op 30 mei aan de faculteit Rechtsgeleerdheid.

Antibiotica

Zieke kinderen krijgen zeer vaak antibiotica voorgeschreven om onjuiste redenen en op onjuiste wijze. Bij meer dan de helft van de kinderen die antibiotica krijgen, is er slechts een verdenking van een infectie die niet is aangetoond. Kinderartsen vertonen bovendien schokkend grote verschillen in hun voorschrijfgedrag. Dat concludeert Marianne van

Houten na een doelmatigheids-onderzoek naar het antibioticabeleid in de dagelijkse praktijk van de kindergeneeskunde. Zij formuleerde aanbevelingen en introduceerde een antibioticareceptenboek. Dit heeft geleid tot een flinke kostenreductie en meer eenheid in het voorschrijfgedrag. Van Houten promoveerde op 25 april aan de faculteit Geneeskunde.

Christelijke identiteit

Hoe wordt in alledaagse activiteiten en uitingen betekenis gegeven aan de christelijke identiteit? Deze vraag staat centraal in het onderzoek van Jeroen Vermeulen waarop hij op 16 mei is gepromoveerd aan de faculteit Godgeleerdheid. Vermeulen onderzoekt activiteiten en uitingsvormen op Windesheim, een grote christelijke hogeschool in Zwolle. De verwarring rond de betekenis van de christelijke identiteit blijkt groot. Zo legde Vermeulen een spanningsveld bloot tussen de identiteit van de school en het streven naar toegankelijkheid voor een breed publiek. Ondanks deze verwarring doet de school alsof christelijke rituelen en symbolen niets aan betekenis hebben

ingeboet. Gedrag dat voortkomt uit angst om oude vormen los te laten, volgens de promovendus. Vermeulen pleit voor nieuwe rituelen en symbolen om opnieuw betekenis te geven aan de identiteit en naam van een christelijke school.

Delirium

Delirium is een veelvoorkomende psychische stoornis bij oude mensen. De oorzaak is een lichamelijk probleem. Belangrijkste symptomen zijn stoornissen in bewustzijn, geheugen, denken of waarneming. Een delirium wordt door artsen en verpleegkundigen vaak niet herkend of aangezien voor dementie of depressie. Dit betekent dat de onderliggende lichamelijke oorzaak niet behandeld wordt. De gevolgen zijn aanzienlijk: hoge sterfte, blijvende schade, langere verblijfsduur in het ziekenhuis en opname in het verpleeghuis. Het promotieonderzoek van Marieke Schuurmans toont aan dat verpleegkundigen een delirium met een aantal gestandaardiseerde observaties snel kunnen herkennen. Schuurmans promoveerde op 8 mei aan de faculteit Geneeskunde.

Hongaarse ambassadeur onthult paneel in Pandhof

Op 29 maart heeft de ambassadeur van Hongarije, A. Gergely, in de kloostertuin van de Domkerk een nieuw paneel onthuld dat herinnert aan de Hongaarse geschiedenis van de Pandhof.

Aanleiding voor het plaatsen van een nieuw bord was het verzoek van dominee ds. I.L. Tüsky van de Hongaarse gemeenschap in Utrecht om aandacht te besteden aan die geschiedenis. De Pandhof van de Dom werd in de late middeleeuwen gebruikt door geestelijken die er mediteerden en zongen. Aan het eind van de zestiende eeuw verdween deze religieuze functie en kwam de Pandhof in handen van de universiteit. Het werd een geliefde wandelplaats, vooral

bij geleerden en studenten. In 1644 liet de universiteit een klein zaaltje bouwen boven op de zuidelijke arm van de Pandhof. In dit *Theatrum Chirurgicum* verzorgde de medische faculteit haar anatomische lessen. Ook werd de zaal gebruikt als college-, vergader- en examenruimte. Vanaf 30 november 1722 stelde de universiteit de zaal beschikbaar aan theologiestudenten en jonge predikanten die uit Hongarije waren uitgeweken, onder meer als gevolg van de daar heersende onderdrukking van het protestantisme. Zij hielden er iedere zondag hun kerkdiensten. Vanaf die tijd werd het gebouw Hongaarse kerk of kapel genoemd. Tijdens restauratiewerkzaamheden is de kapel in 1882 afgebroken. Het nieuwe

paneel bevat, naast teksten in het Engels en Nederlands, een korte Hongaarse uitleg over de kapel.

Prof. dr. Gerard 't Hooft ontvangt een eredoctoraat uit handen van prof. Ikey van de Rheeke.

Personalialia

Zuid-Afrikaans eredoctoraat voor 't Hooft

Prof. dr. Gerard 't Hooft kreeg op 30 april een eredoctoraat van de University of the Western Cape (UWC) in Kaapstad, Zuid-Afrika. 't Hooft bezocht Zuid-Afrika voor twee Utrecht-lezingen die het Alumnibureau van de Universiteit Utrecht organiseerde in het kader van de 365-ste verjaardag van de universiteit. In zijn lezing 'How does God play dice?' verkende 't Hooft nieuwe theorieën over de elementaire deeltjes. Meer dan honderd alumni en 'vrienden van de Universiteit Utrecht' bezochten de bijeenkomsten in Stellenbosch en Western Cape. Eerder ontving 't Hooft eredoctoraten van de Universiteiten van Chicago, Leuven, Bologna en de Gummilyov Eurasian University in Kazachstan. In 1999 kreeg 't Hooft samen met prof. dr. Martinus Veltman de Nobelprijs voor Natuurkunde.

Lintjes

De jaarlijkse lintjesregen rond Koninginnedag ging niet aan de Universiteit Utrecht voorbij. Twaalf universiteitsmedewerkers ontvingen op 27 april een Koninklijke Onderscheiding. Vanwege hun bijzondere prestaties werden de hoogleraren *Erkelens* (Geneeskunde), *Schroten* (Godgeleerdheid), *Schenkenveld* (Letteren), *Horzinek* (Diergeneeskunde) en *Rijnberk* (eveneens Diergeneeskunde) onderscheiden. Ook de adjunctdirecteur van Diergeneeskunde, *J. van der Kaaden*, kreeg een lintje.

In het lustrumjaar van de universiteit werd de Koninklijke Onderscheiding ook uitgereikt aan de voorzitter van de Lustrumcommissie *T. Wimersma Greidanus* en lid *F. Knol*. Tenslotte ontving scheidend rector magnificus *Harry Voorma* een lintje, evenals lector Wiskunde *E. de Moor*, conciërge van de faculteit Aardwetenschappen *C. van Bemmel* en hoofd Archief en Registratie *J. van Pappelen*.

Prof. dr. J. Kroon overleden

In de nacht van 2 op 3 mei overleed volslagen onverwacht prof. dr. Jan Kroon. Vanaf 1985 was hij werkzaam als hoogleeraar Algemene Scheikunde aan de Universiteit Utrecht. Voor die tijd werkte hij als kristallograaf in de traditie van de hoogleraren Bijvoet en Peerderman. Jan Kroon werd 63 jaar.

American History Award

Gonny Pasaribu ontving de tweede prijs van de 'Theodore Roosevelt American History Award' voor haar afstudeeronderzoek Amerikanistiek aan de Universiteit Utrecht. In haar scriptie 'Rhythm, Rhyme and Resistance: Hip Hop Culture and Rap Music in Contemporary Black America' stelt zij dat politieke rappers die de intentie hadden met hun raps cultureel zelfbewustzijn te kweken onder de Afro-Amerikaanse jeugd, gefaald hebben in hun opzet. Gonny ontving een oorkonde, 500 gulden en een replica van de medaille die tijdens Roosevelts tweede inauguratie werd geslagen.

Langer slapen tijdens ontgroening

Commissies van oud-leden onderzochten de introductie van Veritas en het Utrechtsch Studenten Corps. Eind maart en begin mei kwamen zij met een eindrapport. Conclusies: langer slapen, geen fysiek geweld en een inhoudelijker programma.

Naar aanleiding van het 'peuk-incident' bij de introductietijd in augustus 2000, waarbij een kampeider een brandende sigaret zou hebben uitgedrukt op de armen van een eerstejaars, stelde Veritas in overleg met het college van bestuur een onderzoek in naar de introductie. De onderzoekscommissie, onder voorzitterschap van Th. Stoelinga, publiceerde onlangs haar eindrapport.

De introductie moet zinvoller zijn voor aspirant-leden en de organisatie moet sterk verbeterd worden, aldus de commissie. De kampeiders mogen uitsluitend begeleiden om te voorkomen dat ze zich 'teveel op hun machtspositie beroepen en zich daardoor misdragen'.

Onder strikte voorwaarden mag de harde vorm van ontgroening blijven bestaan. Elke vorm van fysiek geweld is streng verboden, net als het besmeuren van aspirant-leden. De eerstejaars moeten zes uur per nacht onafgebroken kunnen slapen. Ouderejaars moeten zich aan een 'code of conduct' houden. Verder krijgen alle eerstejaars een mentor die als vertrouwenspersoon fungeert. Alcohol blijft, met uitzondering van de laatste avond, verboden. Het taalgebruik tijdens de introductie zal veranderen. 'Feut' wordt vervangen door 'aspirant' en de vaak gevreesde 'kampeider' gaat 'tentleider' heten. Bovendien worden eerstejaars niet langer aangesproken met een nummer, maar bij hun achternaam.

Undercover

Ook bij het Utrechtsch Studenten Corps (USC) onderzocht een commissie van oud-leden de introductie voor eerstejaars. Het USC moest van het college van bestuur een onderzoek instellen nadat het negatief in de pers kwam.

Journalist Bor Beekman van Nieuwe Revu deed in september undercover mee aan de ontgroening en berichtte, volgens het bestuur van USC ten onrechte, over fysiek geweld en openlijke beschimpingen. De commissie van oud-leden heeft nu geconstateerd dat de regelgeving voor de introductie scherp genoeg is en dat een kennismakingstijd essentieel is voor een besloten vereniging. Wel kwam ook deze commissie tot de conclusie dat de introductie inhoudelijker moet worden omdat 'het voor het USC van groot belang is dat de vereniging meer aandacht schenkt aan zaken die het profiel van een intelligente en actieve vereniging uitdragen'.

Kort nieuws

- Transitorium 1 is omgedoopt tot het Marinus Ruppertgebouw. De nieuwe naam is een eerbetoon aan bouwcurator Marinus Ruppert (1891-1992). Hij nam eind jaren '50 het initiatief voor de bouw van Transitorium 1 en heeft daarmee de ontwikkeling van de Uithof in gang gezet.
- De Universiteit Utrecht heeft het onderzoek naar duurzame ontwikkeling gebundeld in het Copernicus Instituut. Het instituut gaat zich richten op de bron-effect keten waarbij economische vraagstukken worden verbonden met ecologische kwaliteiten. Het werkterrein van het nieuwe instituut is een verantwoord gebruik van energie, materialen en ruimte. Het instituut telt 65 onderzoekers uit verschillende disciplines

waaronder natuurkunde, bedrijfskunde en beleidswetenschappen.

- De vooraanmeldingscijfers van de Universiteit Utrecht laten een lichte stijging zien. Begin mei stond de teller op 3766 scholieren. Dat is een toename van 4 procent ten opzichte van de aanmeldingen van vorig jaar.
- Kroonprins Willem-Alexander heeft op 2 mei de officiële opening verricht van het vernieuwde Hubrecht Laboratorium in De Uithof. In het gebouw zijn zowel het Nederlands Instituut voor Ontwikkelingsbiologie van prof. dr. Ronald Plasterk als het Centraal Bureau voor Schimmelcultures gevestigd.
- De tweedejaars rechtenstudente Ayse Kabaktepe is afgewezen als waarnemend griffier bij de rechtbank in

Zwolle. De rechtbank weigerde haar omdat ze tijdens haar werk een hoofddoek wil dragen. Kabaktepe voelde zich gediscrimineerd en stapte naar de Commissie gelijke behandeling. Deze doet op 22 juni uitspraak.

Prins Willem-Alexander en prof. Ronald Plasterk tijdens de opening van het Hubrecht Laboratorium

Utrechtsch Studenten Corps bestaat 185 jaar

Als de rector spreekt, houdt iedereen

Corpsleden op hun traditionele optocht door de binnenstad van Utrecht op 19 mei jl.

Jean-Pierre Eschauzier was in 1964 rector van het Utrechtsch Studenten Corps (USC); Godert Zijlstra is het nu. Het 37^e lustrum van het USC is een mooie aanleiding om de twee heren in gesprek te brengen. Een gedachtewisseling over corporale tradities en over de functie van rector vroeger en nu.

zijn bek

Hoewel gekleed in driedelig grijs (biervlekken op de linkermouw) met lustrumdas en pochete, is Godert Zijlstra (22) getooid met een weinig corporaal snorretje. Net als veel andere corpsleden laat hij de snor groeien in verband met het lustrumthema 'Inspector Clouseau'. Wie wordt uitgeroepen tot dé snorremans wint een weekend Parijs. Zijlstra studeert rechten in Utrecht. Daar komt dit jaar niets van terecht. Anno 2001 is de rector van het USC niet alleen bestuurder van de vereniging, maar ook fulltime manager van de BV, goed voor een jaaromzet van 3,7 miljoen gulden. Zijlstra vertelt, in een gerieflijke fauteuil ten kantore van Eschauzier in Rotterdam: 'Het USC is een interessant bedrijf. We hebben negen bedrijfsonderdelen en acht man personeel. Allemaal flexwerkers. Dat betekent dat ik, voor de buitenwereld 'het studentje', functioneringsgesprekken voer en inzicht moet hebben in arbeidscontracten. Ik krijg wel steun van onze juridisch adviseurs, maar zij zeggen: jij neemt de beslissingen.' Het bezorgt Zijlstra geen slapeloze nachten, wat hij grinnikend toeschrijft aan 'de paar biertjes' die hij 's avonds drinkt. Maar de verantwoordelijkheden geven hem wel een onrustig gevoel. Als rector moet hij immers richting geven aan de vereniging. 'Het is een continue zorg hoe ik samen met de senaat de leden kan prikkelen om meer inhoud te geven aan het verenigingsleven. De sociëteit is méér dan een bierlokaal. De eerstejaars denken al gauw: zoals de senaat het doet, zal het wel goed zijn. Ik wil ze uitdagen om het anders, beter te doen. De lustrumfiguur Clouseau is iemand die struikelend, met vallen en opstaan, maar altijd met een grote knipoog als held boven komt drijven. Met hem zouden onze leden zich moeten identificeren. Ik zie de studententijd als dé tijd waarin je met een knipoog een misstap kunt begaan. Later wil je daar mogelijk nooit meer aan herinnerd worden, maar accepteer het wel als een heer.'

Jean-Pierre Eschauzier (60), advocaat bij Nauta Dutilh, werd in 1959 lid van het USC. In 1964 werd hij rector van deze vereniging; nu is hij honorair senator van deze oudste studentenvereniging van Utrecht. In tegenstelling tot Zijlstra had Eschauzier indertijd geen managerstaken. De Commissie van Bestuur runde het bedrijf en de senaat bestuurde de vereniging. Eschauzier: 'De taken van de senaat als boegbeeld van de vereniging waren vroeger veel omvangrijker. De rector was per definitie voorzitter van het college van vertegenwoordiging, dus van alle Utrechtse studenten. Dit college was gesprekspartner van het curatorium van de universiteit, de rector magnificus. Voor deze functie zijn nu studentenraden in het leven geroepen.'

Omslag

Wordt je karakter gevormd door het rectoraat? Ja, beamen beiden volmondig. Zijlstra merkte dat hij de eerste maanden gedwongen werd om de belichaming van het poldermodel te worden. 'Ik heb geleerd waar ik voor sta, wat mijn ideeën zijn. Maar ik leerde ook om in discussies mijn eigen mening trouw te blijven.'

Eschauzier knikt instemmend. In 1964 was hij direct getuige van een belangrijke omslag binnen het USC

Rector van het USC Godert Zijlstra (met snor) en honorair senator Jean-Pierre Eschauzier

en binnen het hele universitaire leven. De studentenvakbond SVB was het jaar ervoor opgericht. In 1964 schreven progressieve leden als Wouter Koning en Maarten van Rossem kritische stukjes in Vox Studiosorum, het verenigingsblad van het USC. Ze richtten zich niet alleen fel tegen het koningshuis in het beruchte artikel 'De schijn heiligt Oranje', maar ook tegen het anti-intellectuele karakter van de vereniging. Eschauzier herinnert het zich nog goed. 'Ze hebben duidelijk hun stempel gedrukt op het corpleven. Zij waren de eersten die zich keerden tegen de gevestigde waarden. Als senaat hadden we nog nooit met zoiets te maken gehad. Ik heb daar echt mee geworsteld. Als rector werd ik geacht om het woord van de gemeenschap te spreken. Maar de gemeenschap was niet meer uniform. Het was

De sociëteit is meer dan een bierlokaal

natuurlijk een heel goede ontwikkeling, dat zie ik nu, maar voor mij uitermate onwennig. We hebben als senaat overwogen om die artikelen te verbieden, maar deden dat tenslotte niet.' De kwestie hoort tot de hoogtepunten uit zijn corpstijd, net als het lustrum François Villon in 1961. Utrecht is nooit meer zo leuk geworden als in die tijd, meent Eschauzier. In de hele stad waren corpsleden herkenbaar aan hun kleurige Villon-capes. De sfeer was Frans, non-conformistisch, passend bij de tijd maar niet bij het corps. Want conformisme was in 1961 nog wél een van de uitgangspunten.

Sociëteitsleven

Ziet een avond op de sociëteit er anno 2001 anders uit dan in de jaren zestig? Godert Zijlstra beschrijft een gemiddelde. Om zes uur begint de middagborrel, een half uur later wordt het sociëteitslied gezongen. Dan richten de presidenten van de subgezelschappen (zoals de zangvereniging Coers' Lied en rijclub Bellerophon) zich tot de rector over actuele gebeurtenissen. Door het luidruchtige gebral zijn ze doorgaans niet te verstaan, zodat Zijlstra de presidenten even apart moet nemen. Vervolgens spreekt de rector tegen de presidenten, nadat hij zich tien minuten in zijn kamer op zijn verhaal heeft voorbe-

reid. Daarna gaat iedereen eten, vaak ergens in de stad. De avondborrel begint om elf uur en eindigt in de ochtendschemering.

In de tijd dat Eschauzier de sociëteit frequenteerde, werd er om half zes geborrelt en ook daar in de mensa gegeten. De basismaaltijd kostte negentig cent, een biertje 45 cent. Vervolgens gingen de meesten naar huis om te studeren. 'Om elf uur kreeg je weer zin in een glaasje bier op de sociëteit. Het werd niet zo laat, ongeveer één uur. De deурwacht probeerde de leden binnen te houden. Vooral de jongerejaars moesten zich naar buiten lullen. Wij dronken op een avond twee, drie biertjes. Nu zijn dat er dertig tot veertig. Dat konden we ons niet veroorloven.'

Wat maakt iemand tot een goed rector? Binnen het USC zijn de meningen verdeeld. Maak je makkelijke grappen of sla je een serieuze toon aan? Honorair senator Eschauzier geeft de jongste rector een welgemeend advies: 'Godert, de lullepot is dé mogelijkheid om elke avond je boodschap, het aansporen tot eigen meningsvorming, naar voren te schuiven. Jij hebt een enorm voordeel: als de rector spreekt, houdt iedereen zijn bek. Wie er doorheen praat, krijgt met de vlakke hand, al gebeurt dat natuurlijk haast nooit. In mijn tijd was het zo: als de rector niet boeide, dan zwol het gemurmel aan vanuit de achterzaal en werd het een enorme herrie. Hoewel ik zelf absoluut niet elke avond behoefde te spreken, heb ik op deze manier geleerd om in het openbaar een goed verhaal te houden. Na een toneelvoorstelling moest ik bijvoorbeeld de bloemen aanbieden en een lullepot houden, terwijl er 500 paar ogen op me gericht waren. Doodeng vond ik dat. Overigens heb ik nog steeds trillende handen en een droge keel als ik ga pleiten.'

En wat denken de heren: blijft het USC ongemengd? Zijlstra heeft geen geluiden gehoord die op het tegendeel wijzen. Volgens Eschauzier voegt gemengdheid niets toe aan de vereniging. 'Meisjes die in de commissie van UVSV zaten, hadden zúlke achterwerken. Daar zat helemaal niets vrouwelijks aan. 'Beren' noemden we hen. En kijk eens naar Minerva in Leiden. Laatst riep daar een juffrouw tegen me: 'Hé ouwe lui, zooi eens op!'

[Chiara Soldati]

De Sprong
Afgestudeerd, en dan?

Dol op wolken

Haar spreekbeurten op de lagere school gingen over zure regen of het drinkwater in Nederland. Ze was dol op wolken en speelde het liefst buiten. Nu is Marjon de Hond weervrouw bij het NOS-journaal. 'Mensen realiseren zich vaak niet dat je er een fulltime job aan hebt.'

Zeeuwse Marjon de Hond (28) vertrok op haar 21ste naar Dordrecht om Technische Natuurkunde te studeren, een studie die ze wel afmaakte, maar waar ze zich op verkeken had. 'Ik kon niet uit de voeten met dat hele technische', legt ze uit. Daarom koos ze voor een kopstudie Meteorologie en Fysische Oceanografie (MFO) in Utrecht. 'MFO had boeiende excursies en leuke practica. Toch viel ook deze studie wat tegen. Ik moest in het tweede jaar instromen in plaats van het derde, zoals ik gehoopt had. Daardoor moest ik opnieuw pittige natuurkundevakken volgen.' Ze bleek geen echt wetenschaps-type en zocht haar heil eerder in de weerkamer dan achter de computer voor onderzoek. In augustus '99 studeerde ze af, op het onderwerp 'Wolken en straling'.

Aan het eind van haar studie bezocht de hoofdredacteur van het NOS-journaal de opleiding, omdat hij weerpresentatoren zocht. 'Je kon je opgeven voor een workshop. Diezelfde dag ontmoette ik

Marjon de Hond: 28 jaar
Opleiding: Meteorologie en Fysische Oceanografie
Afgestudeerd in: 1999
Baan: Weervrouw bij het NOS-journaal

Foto: Maarten Hartman

Erwin Kroll. Zo is het balletje gaan rollen. Sinds november '99 werk ik als weervrouw bij het NOS-journaal.'

Fulltime job

Voor haar weerpraatje verzamelt Marjon informatie, vergelijkt die met haar eigen bevindingen en schrijft zelf haar teksten, die ze uit het hoofd leert. Naast het weerbericht voor de NOS-journaals, verzorgt ze ook dat van de Wereldomroep en het halfzes-journaal op Radio 1. Bovendien doet ze 's zomers regelmatig uitzendingen op locatie voor het Jeugdjournaal. 'Mensen realiseren zich vaak niet dat je er een fulltime job aan hebt.'

Hoewel ze zich gelukkig prijst met haar unieke baan, vindt ze het werk niet altijd makkelijk. Voor een meteoroloog is het vooral vervelend als een verwachting niet uitkomt. Juist de wolken waar ze zo van houdt, maken het haar soms lastig. 'Je bent er zelden zeker van of bewolking oplost of niet, dat heeft met zoveel factoren te maken. Herinner je je dat relletje van vorige zomer? Er stond een wolkje op de weerkaart boven Texel. Vrij willekeurig, want je maakt een verwachting voor de hele noord-westhoek. Werd het stralend weer op Texel en was iedereen boos, want door dat wolkje zou men inkomsten zijn misgelopen!'

[Annemarie Heuts / U-Blad]

Gezagsgetrouw clubje

'We gingen volledig af', herinnert voormalig praeses van de Literaire Studenten Faculteit (LSF) Claude Onvlee zich. In 1961 was het LSF-bestuur getuige van de eerstesteenlegging van de Uithof. Nu, veertig jaar later, moeten de voormalig bestuursleden nog steeds gniffelen om de volstrekte afwezigheid van opsmuk op hun praalwagens destijds in de optocht van studieverenigingen.

Het LSF-bestuur bestond uit afgevaardigden van verschillende literaire studieverenigingen. Tijdens het studiejaar 1960-1961 vertegenwoordigde het bestuur de faculteit, verleende het subsidies aan studieverenigingen van de faculteit en organiseerde het de Literaire Studentendagen. Onvlee: 'We waren een nogal gezagsgetrouw clubje en liepen niet over van maatschappelijk engagement. Ik maakte eens mee dat een student een hoogleraar aanviel. Dat vond ik zeer onfatsoenlijk.' Ook oud-geschiedenistudent Piet van Hees heeft voornamelijk herinneringen aan een net pak en een nietszeggende babbel op recepties. 'Het was tamelijk formeel allemaal. Examen deed je in jacquet en tentamen in een zwart pak.'

Na de studie kozen de meesten voor een baan in het onderwijs. In 1967 nam Alie Hartstra het initia-

tief om haar studievrienden weer eens uit te nodigen. Sindsdien komen ze jaarlijks in oktober bij elkaar, met de partners. Naast koffiedrinken, stevig wandelen en Chinees eten – 'dat konden we destijds als studenten nog net betalen' – wordt er eindelijk gepraat. 'Over het onderwijs natuurlijk', zegt Barry Harms. 'Daar viel altijd iets over te klagen.' De vriendschap houdt inmiddels al veertig jaar

ononderbroken stand. Bij het vieren van hun dertigjarig jubileum heeft het oud LSF-bestuur een glazen vaas laten maken met de namen van de leden erin gegraveerd. Die rouleert jaarlijks, de gastvrouw of -heer krijgt hem met een mooie bos bloemen. 'En de langstlevende moet zorgen dat hij in het Universiteitsmuseum terecht komt', grapt Piet van Hees.

[SvK]

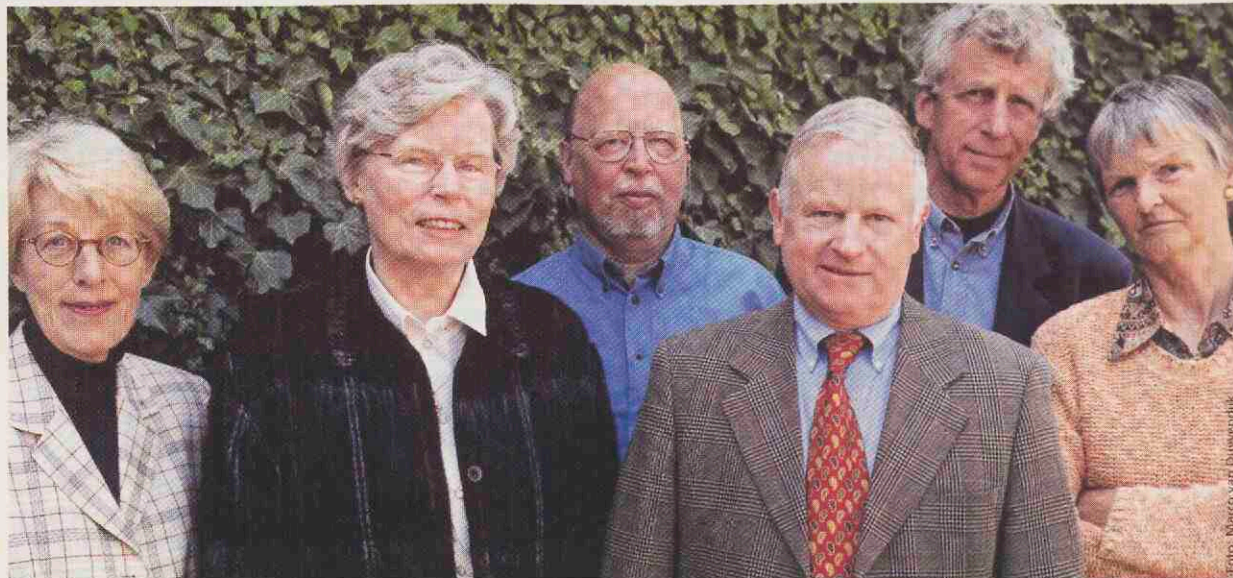

Foto: Marco van Duynendijk

v.l.n.r.: Barry Harms, Alie Harstra-Otten, Kees Harderwijk, Piet van Hees, Claude Onvlee en Ria Cuijpers-van Maarsseveen

De Leermeester

Een afgestudeerde over een docent die hem bijzonder inspireerde

Een levensgenieter was hij, een flamboyante verschijning op de faculteit Sociale Wetenschappen. Maar ook een outcast die niet in het academische systeem paste. Voor Etienne Kuypers was Louët Feisser echter een leermeester en groot inspirator.

Etienne Kuypers weet het nog precies: het was september 1978 toen hij als eerstejaars student de hoogleraar wijsbegeerte professor dr. J.J. Louët Feisser (1914 - 1999) leerde kennen. 'Dat eerste college was verpletterend. Het was een show, een fascinerend toneelstuk. Louët Feisser schreed van achteren tussen de volle collegebanken door naar voren, deed er tien minuten over om het podium te bereiken en kreeg zo iedereen stil. Tijdens het college gebruikte hij geen boeken of aantekeningen, het was puur improviseren. Respons, dáár was het hem om te doen. Hij speelde de bal, wij moesten hem terug spelen. Na afloop dacht ik: dit is hem gewoon.'

Kuypers kon zich niet voorstellen dat andere studenten niet in de ban raakten van deze kleurrijke persoonlijkheid. Na twee colleges stapte hij op de hoogleraar af en stelde zich voor. Louët Feisser vroeg waar Kuypers vandaan kwam. 'Mestreech!' riep Louët Feisser verrukt uit, en gooide zijn armen in de lucht. 'Dat is de mooiste stad van het land, daar wordt nog gelééfd.' Meteen was het ijs gebroken. Langzaam groeide er een vriendschap tussen student en hoogleraar. Ze maakten er een gewoonte van om elke woensdag vóór het college een kroeg op het Wed in te duiken. In de pauze van de colleges die plaatsvonden Achter de Dom, gingen ze dikwijls al wandelend 'baantjes trekken' in de kloostertuin van de Dom. 'We waren voortdurend aan het filosoferen over allerlei kwesties. Maar ook op het persoonlijke vlak was Louët Feisser bijzonder inspirerend. De levenslust, de joi de vivre, was de basis voor ons contact. Hij leerde me de kunst van het leven.' Vaak nam Louët zijn student mee uit eten in de chicste restaurants van Utrecht. 'Hij liet de hele tafel volzetten met de heerlijkste gerechten. Prikte hier eens in, proefde wat, sneed daar een stukje af. Hij at nauwelijks, de drank was belangrijker voor hem.'

De meeste filosofiedocenten zijn technocraten in een maatpak die droog de theorie van Kant of Hegel oplepelen, vindt Kuypers. Louët Feisser echter niet. Hij was totaal anders, had scheuren in zijn broek, droeg afgetrapte schoenen en zorgde ervoor dat filosofische theorieën tot leven kwamen. Daardoor heeft Kuypers de liefde voor het vak van zijn leermeester overgenomen. 'Filosofie was voor hem geen wetenschap, maar kunst. Het was geen abstracte theorie, integendeel, filosofie moest van vlees en bloed zijn. Hij zorgde ervoor dat de stof dichterbij kwam te staan. Een college van hem was als een meeslepende opera. Hij vergrootte het alledaagse leven uit: ik hou van jou, maar jij niet van mij. Richard Strauss, Wagner, dát was zijn wereld.'

Wagner, dát was zijn wereld

dr. Etienne Kuypers, filosoof/pedagoog: 'Hij leerde me de kunst van het leven'.

Legendes

Tal van legendes doen over de markante hoogleraar de ronde. Zo zou hij een stapel ingeleverde tentamens van een trap af naar beneden hebben gegooid. Alles wat op de trap viel, kreeg een voldoende, alles wat ernaast viel een onvoldoende.

Filosofie was voor Louët Feisser geen wetenschap, maar kunst

Het beklag van de gedupeerde studenten dat daarop volgde, vond hij fantastisch. Daar ging het hem uiteindelijk om.

Na zijn promotie in 1987 is Kuypers zijn leermeester blijven bezoeken, eerst bij hem thuis, later in een appartementenhotel in Zeist. Ook daar tafelden ze langdurig in een duur restaurant en vloeide de drank rijkelijk. 'Kijk, ook als de gasten weg zijn, blijven de kaarsen op elke tafel branden', merkte Louët Feisser aan het einde van zo'n uitvoerige tafelmiddag op. Die uitspraak bleef in het hoofd van Kuypers hangen. 'Op weg terug naar huis drong het opeens tot me door: dat hij dat ziet, dat het hem opvalt dat die kaarsen blijven branden, die signale-

ring, dáár draait het om. Je moet dingen duiden in het leven. Het gaat erom onderscheid te maken tussen zaken die belangrijk zijn in het leven en zaken die er niet toe doen.'

Met Louët Feisser ging het allengs slechter, hij kreeg steeds meer last van evenwichtsstoornissen en kwam nauwelijks buiten de deur. Toen Kuypers vorig jaar het appartementenhotel belde om een afspraak te maken voor zijn jaarlijks bezoek, kreeg hij te horen dat de professor al enige tijd dood was. 'Dat past precies bij hem, echt zijn stijl. Hij zal wel gedacht hebben: ik zal jullie nog een laatste kunstje laten zien. Ik smeer hem, en jullie weten er lekker niks van.'

[Leonie van den Schoor]

Oproep aan de lezer

Heeft een hoogleraar of docent aan de universiteit ook zo veel voor u betekend? En wilt u daar over vertellen in Illuster? Schrijf of mail dan naar de redactie: postbus 80125, 3508 TC Utrecht, e-mail: illustrer.redactie@csc.usc.uu.nl.

Universiteitsdag 2001

'Ik heb hier goede herinneringen'

Op zaterdag 31 maart vond de jaarlijkse Universiteitsdag plaats. Dé ontmoetingsdag voor alumni, met lezingen en activiteiten in de Utrechtse binnenstad en de Uithof trok dit jaar 1500 belangstellenden. Vanwege het 365-jarig bestaan van de Universiteit Utrecht, was de dag extra feestelijk. Fotograaf Marco van Duyvendijk maakte kennis met een aantal bezoekers.

Simon Cook (37) studeerde Engelse Taal en Letterkunde en geeft les op het University College. Hij bezocht het programma van de vakgroep Engels. 'We hebben het vanmiddag gehad over eten.' Is het mogelijk om wetenschappelijk over eten te praten? 'Ja, waarschijnlijk wel, maar het is niet mijn specialisatie.' De Engelse middag eindigt traditiegetrouw met een high tea. Cook vindt de Universiteitsdag belangrijk. 'Het is een sociaal gebeuren, ik loop hier niet rond om te netwerken.'

Jan Jaap van Rijn (68) studeerde vorig jaar af aan de opleiding Theater-, film- en televisiewetenschappen. Het was zijn tweede studie, in de jaren vijftig studeerde hij Scheepsbouw in Delft. 'Ik zie deze dag als een reünie. Ik vind het leuk om docenten te spreken en om jaargenoten te zien, hoewel er jammer genoeg niet zoveel zijn vandaag. Maar ik blijf wel komen, ik heb hier goede herinneringen.'

Mevrouw Staigenga-Kouwe (80) studeerde Sociale Geografie van 1938 tot 9 april 1943. 'Dat was de dag dat studenten een loyaliteitsverklaring aan de Duitsers moesten tekenen en dat wilde ik niet.' Op de Universiteitsdag bezocht ze 's ochtends de lezing van Peter van Walsum over internationale veiligheid in de Domkerk. 's Middags liep ze mee met de stadswandeling in Lombok en Kanaleneiland, georganiseerd door de Faculteit van Ruimtelijke Wetenschappen. 'Toen ik studeerde, bestond Kanaleneiland nauwelijks en in Lombok kwam ik zelden. Nu krijg ik de kans het eens te zien.'

Lizalo (14) en Nina (15) zijn met hun tante meegekomen naar de Universiteitsdag en zitten in de internetzaal van het Academiegebouw te chatten. Ze hebben eerder geluisterd naar het optreden van een koor in de tot grand café omgebouwde Senaatszaal. 'Ze deden veel bekende liedjes, zoals vijftien miljoen mensen. We zijn vanmiddag ook nog afgestudeerd aan de universiteit. We hebben een foto gekregen als bewijs. Een hele stomme foto trouwens, we staan er heel stom op.'

Elsja Lewin (51) zit achter de computer van de Universiteitsbibliotheek, die in het Academiegebouw een presentatie heeft opgezet over de ontdekkingsreizen van Peter Stuyvesant. 'Ik werk al jaren voor de universiteit, maar woon pas sinds kort in Utrecht. Dat gaf me eindelijk eens de gelegenheid om het programma van de Universiteitsdag te bezoeken. Het is interessant dat je op een dag als deze kunt zien waar collega's mee bezig zijn.'

[Marco van Duyvendijk]

Half mei verscheen zijn vierde boek. Een handleiding voor mannen die in een scheiding verwickeld zijn. Maar hij werd vooral bekend met zijn onderzoek naar 182 mannen die parttime werken om voor hun kinderen te kunnen zorgen. Alumnus Vincent Duindam (43) is psycholoog aan de Utrechtse faculteit Sociale Wetenschappen, maar ook wel een beetje ideoloog. 'Ik denk dat ik die twee goed uit elkaar hou'.

Foto's: Evelyne Janc

Mannen vaak overdonderd door echtscheiding

De zendingsdrang van zorgvader Vincent Duindam

'Mannen hebben meer moeite met het verwerken van een scheiding dan vrouwen', aldus Duindam. 'Die zien het aankomen, nemen meestal het initiatief. Mannen zijn vaak overdonderd. Het hele netwerk dat werd onderhouden door hun vrouw stort in elkaar. Die mannen zien hun kinderen minder. Raken in een crisis, grijpen naar de fles, gaan weer bij hun moeder op zolder wonen of zoeken direct een nieuwe vrouw. Dan doen ze ook nog vaak domme dingen waardoor ze de goodwill van hun ex verspelen en ze de kinderen nog minder zien.' Onlangs verscheen 'Een nieuwe start', het boek dat Vincent Duindam samen met journaliste Marike Vroom schreef voor vaders die gewikkeld zijn in een echtscheiding. Eigenlijk zijn het twee boeken. Een cursusboek voor hulpverleners. En een handboek waarin scheidende vaders alle mogelijke praktische informatie kunnen vinden over wettelijke regelingen, rechten en plichten. Daarin zijn ook interviews opgenomen met deskundigen. 'De aanleiding was een verzoek van het Ministerie van Justitie. Toen een paar jaar geleden zoveel mannen ineens hun kinderen en zichzelf ombrachten vanwege relatieproblemen vroeg men zich daar af of er geen preventiewerk was voor mannen', vertelt Duindam. 'Toen kwamen ze bij mij terecht.' Duindam heeft iets met het onderwerp vaders. Hij verwierf bekendheid met zijn onderzoek waarin hij 182 vaders ondervroeg over hun ervaringen met de combinatie werk en zorg. En hij is zelf een overtuigd 'zorgende vader'. Hij haalt zijn dochters van negen en elf drie keer in de week van school en had de tijd die hij met ze heeft doorgebracht, voor geen goud willen missen. 'Het is wel eens lastig en druk en vervelend, en soms kan je ze wel achter het behang plakken. Maar het is ook gewoon geluk. Dat je al die dingen

meemaakt. Juist die dingen die bijvoorbeeld mijn eigen vader gemist heeft. Dat je ze in bad stopt en verschoont en naar bed brengt. En dat je hun vriendjes kent en onder kantooruren met ze in het park bent en boodschappen doet.'

Op de wip

Duindam werkt al vanaf de geboorte van de oudste parttime en hij heeft moeten constateren dat dat ook een prijs heeft. 'Je ziet dat trouwens aan alle Nederlandse universiteiten en ook in het buitenland, maar het is als parttimer altijd lastig geweest om me te kwalificeren voor alles. Ik heb vaak een beetje op de wip gezeten. Er waren steeds gesprekken waarin gezegd werd 'je onderwijs is goed en je onderzoek ook, maar het aantal Engelse publicaties laat te wensen over'. Voorwaardelijk over, zeg maar.'

Altijd is er de dreiging dat hij zijn onderzoekstijd kwijt raakt, en dat terwijl hij ooit nog wel de ambitie heeft gehad om hoogleraar te worden, zoals hij zei in een interview met Trouw. 'Heb ik dat echt beweerd?' Duindam moet er hartelijk om lachen. 'Nou ja, ik ben ook eigenlijk wel ambitieus. Ik heb gymnasium gedaan met gemiddeld een acht, ik ben cum laude afgestudeerd en mijn proefschrift is bekroond. Ik ken maar een paar mensen die dat ook hebben en die zijn allemaal hoogleraar geworden. Dus er is wel iets van potentie. Ik denk niet dat het onbescheiden is om dat te zeggen.'

Dat hij dat niet kan verzilveren is jammer. Maar hij had het er niet voor over om fulltime te werken en naar een baan als Universitair Hoofddocent in een andere stad heeft hij nooit gesolliciteerd. Zelfs Amsterdam vond hij al te ver. Aan traditionele academische erkenning ontbreekt het dus enigszins – hij is Universitair Docent – maar er staat wel iets

tegenover. 'Het eerste is natuurlijk dat ik de tijd heb gehad om bij mijn kinderen te zijn. Het andere is dat ik wel succes heb met mijn onderzoek. Nu is er dit vierde boek en voor de andere drie is veel aandacht geweest. Daarnaast kan ik altijd mijn verhaal ergens kwijt. Misschien niet altijd in een wetenschappelijk toptijdschrift maar wel in andere bladen.'

Enige zendingsdrang kan Duindam daarbij niet ontzegd worden. De voorbeeldvader wordt niet moe te vertellen dat zorgende vaders een betere relatie hebben met hun partner en met hun kinderen en dat ze gelukkiger zijn. Wil hij misschien de maatschappij verbeteren? 'Ja, dat was ook de kritiek in HP/De Tijd op mijn boek 'Zorgende Vaders'. Ze zeiden: 'Je hebt verschillende petten op. De pet van de wetenschapper met de cijfers en de pet van de ideoloog die vindt dat er iets moet veranderen.' Ik denk dat ik die twee goed uit elkaar hou en ik vind het allebei belangrijk. Ik schrijf stukjes voor de krant en dan ben ik meer de dominee. Maar in een tijdschrift als Sex Roles staan de harde cijfers.' Als het even kan wil hij zijn onderzoek aanwenden voor het algemeen belang. Dat is ook een van de redenen dat hij de opdracht heeft aangenomen die is uitgemond in *Een nieuwe start*. 'Er zijn zoveel scheidingen. Het is belangrijk om, in dit geval mannen, houvast te bieden in zo'n situatie om de schade zoveel mogelijk te beperken.'

[Alette van Doggenaar / U-Blad]

Vincent Duindam en Marike Vroom, *Een nieuwe start*, handboek voor gescheiden vaders, verscheen bij Van Gennep, ISBN 90 5515 276 5, en kost f 34,90. Bij het handboek verscheen ook een cursusboek, ISBN 90 5515 300 1, f 29,90.

betalende bedrijf'

Prof. dr. Enid Mante-Meijer is sinds 1996 bijzonder hoogleraar Management en veranderingsprocessen in grote organisaties vanwege het Utrechts Universiteitsfonds. Ze werkt sinds 1988 als senior scientist bij KPN Research. Ze studeerde in Leiden en promoveerde in Rotterdam.

'Omdat KPN het belangrijk vindt om in wetenschap te investeren – we hebben een grote researchafdeling – sponsort zij veertien bijzonder hoogleraren. Wij kunnen onze kennis in de praktijk uitdragen, en vervullen tegelijkertijd een PR-functie voor het bedrijf. Ik breng bijvoorbeeld goede afstudeerders binnen. De universiteit heeft op haar beurt baat bij mijn bedrijfservaring.'

Mante gelooft niet dat de bijzonder hoogleraar per definitie onafhankelijk is, omdat hij bijvoorbeeld door het Utrechts Universiteitsfonds wordt betaald. Hij heeft immers nog een andere werkring die over de schouder meekijkt. 'De bijzonder hoogleraar is geen pure wetenschapper, maar bedrijft toegepaste wetenschap. Toch word ik op geen enkele manier gecontroleerd door KPN. Tijdens gastcolleges vertel ik ook over de fouten en vergissingen die KPN maakte tijdens de privatisering. Natuurlijk moet ik wel een beetje uitkijken. Mijn publicaties moeten geen concurrentiegevoelig materiaal bevatten. Ik heb dus niet de volledige vrijheid die een gewoon hoogleraar wel heeft. Anderzijds, de universiteiten werken veel met derdegeldstroomonderzoekers, voor hen gelden dezelfde restricties wat betreft vertrouwelijkheid.'

Sponsoring van de gewoon hoogleraar vindt Mante geen punt, mits hij geen vazal wordt van het betalende bedrijf. Ze gelooft dat de meeste bijzonder hoogleraren hier geen problemen mee hebben. 'Het grote voordeel van de bijzonder hoogleraar is, dat hij vaak maar een dag per week aan de universiteit werkt. Omdat hij zich niet met besturen hoeft bezig te houden, krijgt hij ruimte om wat extra's in het onderwijsprogramma in te brengen. De studenten hangen aan mijn lippen als ik over de bedrijfspraktijk van KPN vertel, waaronder de minpunten. Soms denk ik na afloop: 'jee, ik had misschien wat voorzichtiger moeten zijn!'

Prof. dr. Peggy Cohen-Kettenis is sinds 1993 bijzonder hoogleraar Genderontwikkeling en psychopathologie vanwege de Stichting Nederlands Gendercentrum. Ze studeerde en promoveerde in Utrecht.

'Van de bijzonder hoogleraren die ik in mijn directe omgeving ken, weet ik dat er verschillende categorieën bestaan in diverse constructies, en dat ze om diverse redenen zijn aangesteld. Ik kan dus niet zeggen of dé bijzonder hoogleraar zijn beste tijd heeft gehad. Als de Nederlandse universiteiten de onafhankelijkheidscriteria scherp houden, dan hoeft sponsoring niet per definitie een slechte zaak te zijn.'

Bankdirecteur kan best een mooi hoogleraarschapje hebben

Natuurlijk schuilt in sponsoring wel het gevaar dat de betalende instanties op een oneigenlijke manier zeggenschap krijgen over de academie. Ik weet dat dit soort kwesties spelen aan technische of economische faculteiten, waar de industrie behoorlijk haar invloed laat gelden. Met enige regelmaat worden mensen vanuit het bedrijfsleven de universiteit binnengeloodst. De bankdirecteur die een paar mooie projecten heeft gefinancierd, kan best een mooi hoogleraarschapje hebben.' Voor Cohen is het geen reden om het hele systeem overboord te gooien. Tenminste: zolang de universiteit behoorlijk streng screent op gewenstheid van de leerstoel binnen de facultaire onderzoekslijnen en op de wetenschappelijke kwaliteiten van de voorgedragen professorabele kandidaat. 'Ik zelf hoor tot een categorie bijzonder hoogleraren waarbij geen enorme financiële belangen een rol spelen. Ik kan me wel voorstellen dat er urgente thema's zijn waarvan de Stichting Nederlands Gendercentrum in theorie kan zeggen: besteed daar nu aandacht aan. Zowel de faculteit als ik zelf moeten dan goed nadenken tot hoever we gaan. Dat heeft alles met integriteit te maken.'

Prof. dr. Arie de Reuver is sinds 1994 bijzonder hoogleraar Gereformeerde Godgeleerdheid vanwege de Gereformeerde Bond in de Nederlandse Hervormde Kerk. Hij studeerde in Leiden en Utrecht en promoveerde in Utrecht.

'Aan de Universiteit Utrecht studeert een groot aantal studenten van gereformeerde signatuur. Door mij als bijzonder hoogleraar aan te stellen, biedt de universiteit extra ruimte in het onderwijspakket voor colleges over de theologie en spiritualiteit van de Reformatie. Daarvan maakt de Gereformeerde Bond uiteraard gretig gebruik, omdat ze de kennis van de reformatorische traditie bij de aanstaande predikanten wil bevorderen. In de zeven jaar dat ik nu aan de academie werk, heb ik mijn onderzoek en onderwijs in alle openheid en vrijheid kunnen verrichten, zowel richting universiteit als richting Gereformeerde Bond. Uiteraard met affiniteit voor de gereformeerde traditie. Ik heb nooit in een contract met de Gereformeerde Bond hoeven vastleggen onder welke voorwaarden ik mijn onderzoek kan doen. Ik heb alleen de morele verplichting om met enige regelmaat te publiceren in het theologische tijdschrift van de Gereformeerde Bond. De universiteit hoeft zich geen zorgen te maken over de onafhankelijkheid van de wetenschap. Mijn methode van onderzoek is identiek aan die van mijn collega's met een reguliere aanstelling. Mijn onderzoek is ingebed in het facultaire onderzoek en ook mijn onderwijsprogramma is geheel geïntegreerd in het curriculum van de discipline Kerkgeschiedenis. Of de bijzonder hoogleraar zijn beste tijd gehad heeft, omdat hij overvleugeld wordt door de gesponsorde, reguliere hoogleraar? 'Ik wist niet dat gewoon hoogleraren gesponsord werden. Hinder heb ik er in elk geval niet van.'

De eerste bijzonder hoogleraren in de negentiende eeuw waren predikanten die vanuit de Hervormde Kerk hun religieuze missie bedreven. De Reuver ziet er geen heil in terug te keren naar dit concept. 'Er bestaat al een kerkelijke opleiding, waar hoogleraren de aanstaande predikanten vormen in de praktijkgerichte vakken.'

[Chiara Soldati]

Beroep: bijzonder hoogleraar 'Geen vazal van het

Volgens sommigen heeft de bijzonder hoogleraar zijn beste tijd gehad. Sponsoring van reguliere hoogleraren door het bedrijfsleven is immers een normale zaak geworden. Is de onafhankelijkheid van de wetenschap in het geding? Wat hebben universiteit en bijzonder hoogleraar eigenlijk nog aan elkaar? Er is geen reden het systeem overboord te gooien, vinden vijf Utrechtse bijzonder hoogleraren.

Een bijzonder hoogleraar is iemand die, naast een baan in het bedrijfsleven of maatschappelijk veld, een parttime aanstelling heeft als hoogleraar. De bijzondere leeropdracht was aanvankelijk – bij zijn introductie in 1905 – bedoeld als aanvulling op het geijkte repertoire van de universiteit. De eerste lichten bijzonder hoogleraren bestond overwegend uit predikanten die missie bedreven op de algemene (neutrale) universiteiten.

De Universiteit Utrecht kent, naast de 434 reguliere hoogleraren, 145 bijzonder hoogleraren. Een deel daarvan wordt betaald door het bedrijf waarvoor zij werken of de maatschappelijke of ideële instelling die hen heeft aangesteld. Een ander deel (47) wordt benoemd door tussenkomst van het Utrechts Universiteitsfonds. Het fonds stelt de hoogleraren aan en draagt zorg voor een bescheiden honorarium.

Prof.dr. André Broekmans is sinds 1998 bijzonder hoogleraar Pharmaceutical Technology Assessment vanwege het Utrechts Universiteitsfonds, en is sinds 1 maart 2001 directeur van Organon. Hij studeerde en promoveerde in Leiden.

'Ik zie de bijzonder hoogleraar als een fantastische investering voor de universiteit. De universiteit heeft absoluut baat bij de specifieke aandachtsgebieden van de bijzonder hoogleraar, die dankzij zijn of haar expertise de universiteit in contact brengt met de buitenwereld. Als de universiteit een bepaald vakgebied wel tot ontwikkeling wil brengen maar het niet kan door gebrek aan potentieel, dan is de bijzonder hoogleraar daarvoor de aangewezen wegbereider. Ik vind dat een heel ander verhaal dan de gesponsorde hoogleraar, die duidelijk het belang van het betalende bedrijf dient. Mijn leerstoel wordt gefinancierd door het Utrechts Universiteitsfonds. Er is dus geen sprake van een bedrijfsbelang.'

Als bijzonder hoogleraar Pharmaceutical Technology Assessment bestudeert Broekmans hoe economische, sociale en ethische processen een rol spelen bij de maatschappelijke acceptatie van geneesmiddelen. Deze kennis is belangrijk voor zowel de overheid als de ziektekostenverzekeraars. 'Natuurlijk werk ik met twee petten op, als directeur van Organon en als hoogleraar. Maar ik ben juist binnengehaald door de universiteit omdat ik de issues waarmee ik bij Organon word geconfronteerd, kan inbrengen in de academie. Als ik mijn onafhankelijkheid als onderzoeker waarborg, en dat doe ik, dan speelt het pettenprobleem geen rol. Natuurlijk zijn er excessen bij zowel de overheid als de farmaceutische industrie. Maar als iedereen zich aan de regels houdt, die voorschrijven hoe er met de onderzoeksresultaten wordt omgegaan, dan kun je als onderzoeker niet in een ongunstige positie verzeild raken. Als hoogleraar en als directeur van Organon heb ik een publieke verantwoordelijkheid. Ik ben een groot voorstander van de ontwikkeling van maatschappelijk noodzakelijke geneesmiddelen, die commercieel niet altijd interessant zijn. Gelukkig stimuleert de overheid de ontwikkeling van de 'orphan drugs' voor zeldzame aandoeningen.'

Prof.dr. Marjan Margadant-van Arcken is sinds 1997 bijzonder hoogleraar Natuur- en Milieu-Educatie vanwege de Stichting Bijzondere Leerstoelen Natuurbeheer. Ze studeerde en promoveerde in Utrecht.

De bijzonder hoogleraar heeft helemaal niet zijn beste tijd gehad, stelt Marjan Margadant. Zelf heeft ze een aantal keren een onderzoeksoopdracht gekregen van de overheid, juist vanwege haar onafhankelijke positie als bijzonder hoogleraar. Wel constateert ze dat de universiteiten geen specifiek beleid hebben ten aanzien van bijzonder hoogleraren. 'Men maakt zich zorgen over hun onafhankelijkheid, maar dat speelt in mijn geval geen rol. Het Prins Bernhard Fonds, dat mijn leerstoel financiert, heeft geen enkele voorwaarde verbonden aan mijn onderzoeken of publicaties. Maar als een bijzonder hoogleraar betaald wordt door een bedrijf als Philips, dan moet er contractueel worden vastgelegd dat de hoogleraar niet wordt beïnvloed door de bedrijfsbelangen. Zulke contracten heb ik nog nooit gezien. Voor mijn onderzoeken in opdracht van de overheid legde ik contractueel vast dat ik als opdrachtnemer het recht had om de onderzoeksresultaten te publiceren, ook als de Staat besloot om dat niet te doen. Als de universiteit in haar beleid voor bijzonder hoogleraren voorwaarden zou stellen aan benoeming, onderwijs en onderzoek, kan daarmee onafhankelijkheid gewaarborgd worden. Maar er is ook specifiek intern beleid nodig. Een bijzonder hoogleraar kan alleen goed functioneren als de leerstoel wordt ingebed in een hecht samenwerkende disciplinegroep. Sponsoring vind ik acceptabel, omdat daarmee tevens het onderwijs wordt gefinancierd. Een bijzonder hoogleraar kan vanuit zijn of haar specifieke expertise thema's aansnijden die niet in het reguliere programma zitten. De bijzonder hoogleraar staat met één been in de universiteit en met het andere in een praktijkveld. Dat vind ik belangrijk voor de vorming van studenten. De universiteit stelt haar eigen kwaliteitseisen en standaarden en toetst die ook zelf. Maar in een praktijkveld word je op andere zaken afgerekend: wat leveren al die publicaties eigenlijk op?'

Buitenlandse alumni waarderen Utrecht-lezingen

'Laten we niet nog eens vijf jaar wachten'

Honderden alumni bezochten de afgelopen maanden internationale Utrecht-lezingen in Amerika, Zuid-Afrika, Frankrijk, België, Duitsland, Groot-Brittannië en Indonesië. Een gedurfd initiatief dat in zeer goede aarde is gevallen. Illuster was zelf te gast in Parijs en peilde de stemming in enkele andere wereldsteden. 'Ik wil de banden met Utrecht aanhalen'.

Parijs, 21 maart.

Het Institut Neerlandais aan de rue de Lille. Ongeveer dertig Utrechtse alumni, die wonen in de Franse hoofdstad of de directe omgeving, zijn deze avond hier naartoe gekomen voor de lezingen van Maarten van Buuren en John Groenewegen. Gastheer Hervé Jamin (zie ook p.3) ontvangt namens de universiteit de gasten in Franse grandeur. De bijeenkomst krijgt extra cachet door de aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur. Maarten van Buuren, hoogleraar hedendaagse Franse literatuur en directeur van het Centrum voor Frankrijkstudies, licht de vergevorderde plannen toe voor de oprichting van een Frans-Nederlandse universiteit, met vestigingen in Utrecht en Lille. Zijn collega John Groenewegen, hoogleraar economische betrekkingen, daagt de alumni uit tot een kritische vergelijking van het Nederlandse poldermodel en het etatistische 'Model Madelaine' van Frankrijk. Na afloop is er een uitgebreid buffet. De stemming is geanimeerd. Nederlanders in Frankrijk zoeken elkaar niet zo gemakkelijk op, maar zo'n alumnbijeenkomst is toch een mooie aanleiding, vinden de meeste gasten. Rob Groot geniet er zichtbaar van. Hij studeerde in 1991 af en is na omzwervingen over de hele wereld nu als 'geoloog explorateur' in dienst bij de hoofdvestiging van Total Fina Elf. 'Dat vage

begrip alumnus krijgt op deze manier een heel concrete lading. Voor mij mag het volgend jaar weer.' Ook Paul de Beukelaar is 'erg gecharmeerd' door de ontvangst op het Nederlandse instituut. Hij studeerde in 1982 af als geofysicus en werkt nu als beoordelaar van geo-wetenschappelijke data, gespecialiseerd in gasvelden. 'Elke vijf jaar ga ik terug naar Utrecht voor de reünie van zeilvereniging Histos. Dat is geweldig. Maar ik wil de banden met Utrecht ook op andere terreinen aanhalen. Voor mijn bedrijf ben ik op zoek naar een geschikte PhD student. Ik zie goede mogelijkheden voor intensivering van de uitwisseling van studenten tussen Nederland en Frankrijk, zoals Van Buuren dat voorstelt.'

Dat vage begrip alumnus krijgt zo een heel concrete lading

'De tweede uitnodiging voor deze Utrecht-lezing kregen we in het Engels thuisgestuurd, dat kan toch niet, vind je wel?'. Marijke Vos-Vullingsh is nog boos als ze eraan terugdenkt. Maar voor de rest is ook zij verguld met deze alumnbijeenkomst. Ze loopt zeker warm voor de Universiteit Utrecht. Al is het inmiddels veertig jaar geleden dat zij er rechten ging studeren. Omdat ze haar man achterna reisde die voor zijn werk naar Parijs moest, heeft ze nooit iets met haar studie gedaan. Toch heeft ze er wel veel profijt van gehad. 'Ik probeer altijd aanwezig te zijn op de bijeenkomsten van onze UVSJ-jaarclub. In 2000 hebben we met de acht overgebleven leden en hun echt-

genoten het achtste lustrum gevierd bij ons thuis, in Saint Nom la Bretèche.'

Ook theoloog Rienk Lanooy, sinds enkele jaren predikant voor een kleine oecumenische kerkgemeenschap van Nederlanders in Parijs, interesseert zich voor de lotgevallen van zijn universiteit. 'Het is leuk om te zien wat er verandert. Daarnaast representeer ik hier toch ook mijn geloofsgemeenschap.'

De alumni-avond in Parijs loopt ten einde. Tegen elven worden de laatste gasten met zachte drang de regenachtige Rue de Lille weer ingestuurd.

New York/Washington, 15 en 16 maart.

In de Verenigde Staten bezochten in totaal 150 alumni de twee Utrecht-lezingen van Maarten van Rossem en Jan Veldhuis. Alumnus Jeroen van den Hurk, als kunsthistoricus bezig met promotieonderzoek aan de Universiteit van Delaware: 'Ik vond het programma erg geslaagd. Volgens mij is het de moeite waard om hier vaker een voordracht door Utrechtse hoogleraren te organiseren. Is het trouwens mogelijk om van iedereen die zich voor dit evenement had opgegeven het adres te krijgen met jaar en afstudeerrichting?'

Gastspreker Jan Veldhuis, voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht is ook tevreden. 'Het was een enorme opsteker. De opkomst was boven verwachting, de atmosfeer zeer ontspannen. Weet je wat het meest opviel? Onze gasten, die door hun Amerikaanse partners elk jaar worden meegevoerd naar alumnbijeenkomsten, vonden het een verademing dat ze nu eens naar een bijeenkomst konden van hun eigen alma mater. Dit is een belangrijke stimulans voor de verdere uitbouw van onze alumnetwerken, nationaal en internationaal.'

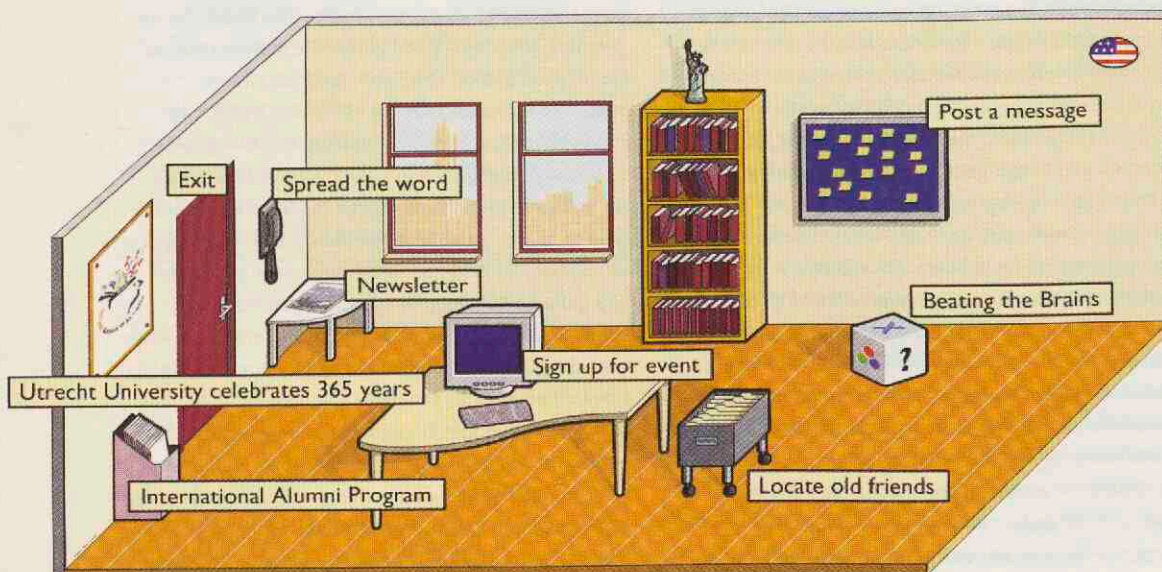
London, University College, 24 maart.

Hier bezoeken ongeveer 40 mensen de lezingen van Hans Adriaansens en Peter de Voogd. Alumnus Ruud Jansen Venneboer, afgestudeerd Ruimtelijke wetenschappen in 1993 en werkzaam als associate project director van International Survey Research in Londen: 'De bijeenkomst in kleinere kring was voor mij juist een voordeel. Het contact was intensief en het rendement hoog. Ik heb interessante mensen ontmoet die waardevol zijn voor mijn werk.'

Peter de Voogd, hoogleraar Engelse letterkunde, geeft toe dat hij aanvankelijk sceptisch stond tegenover het initiatief. 'Ik dacht, waarom een internationaal alumnpogramma? Onze alumni gaan toch geen bibliotheken financieren zoals ze dat in Amerika doen? Maar in Londen heb ik ontdekt dat onze gasten het echt op prijs stellen dat de universiteit moeite doet om levenslange banden met haar alumni op te bouwen. Het lustrum was een geweldige aanleiding. Laten we niet nog eens vijf jaar wachten!'

[Twan Geurts]

Via de webpagina van het alumnbureau communiceren alumni vanuit de hele wereld met elkaar en met Utrecht: www.alumni.uu.nl

Illustratie: XXL e-design

Allochtone studenten doen het goed. Sinds begin jaren tachtig zijn er naar schatting 500 afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht. Steeds meer zoeken Turkse, Marokkaanse en Surinaamse studenten elkaar op in gecombineerde studenten/alumniverenigingen. 'Het moet niet langer als een bijzondere prestatie worden gezien dat een nieuwe Nederlander studeert.'

'Je achternaam komt me bekend voor. Heb je familie in Gouda?', vroeg een collega pas geleden aan Somaya Belhaj, docent aan de rechtenfaculteit van de Universiteit Utrecht. 'Nee', antwoordde ze. 'Mijn familie komt uit Harderwijk.'

Somaya Belhaj is 24 jaar, haar ouders zijn eind jaren zestig uit Marokko naar Nederland geëmigreerd. Haar vader werkt dertig jaar bij een fabrikant in motoronderdelen. 'Op het vwo was ik de enige Marokkaanse. Op de universiteit kwam ik studenten tegen met dezelfde achtergrond. Je deelt met die mensen iets meer, de herkenning, de Marokkaanse cultuur.'

Somaya zit met Najat Bochhah en Abdessamad Laghmouchi achter de koffie verkeerd in een Utrechts café. Ze zijn alledrie jurist en lid van de Marokkaanse studenten/alumnivereniging UMAH (veertig leden, gevestigd in Utrecht). UMAH verwijst naar ummah, wat in het Arabisch 'gemeenschap' betekent. Waarom heeft een ingeburgerde Marokkaans-Nederlandse jurist een vereniging als UMAH nodig? 'Omdat ik vind dat het tijd wordt dat het etiket allochtoon verdwijnt', zegt Najat. 'Dat kan alleen als degenen die dat predikaat dragen, mee kunnen beslissen. Dan denk ik aan wetgeving, aan beleid in organisaties en bedrijven. Wie beslissen daarover in de Tweede Kamer, in de top van het bedrijfsleven?' Somaya: 'Witte mannen van boven de vijftig.' Najat: 'Het moet niet langer als een bijzondere prestatie worden gezien dat een nieuwe Nederlander studeert.'

Groei

Sinds begin jaren tachtig zijn er naar schatting vijfhonderd allochtonen afgestudeerd aan de Universiteit Utrecht. Vooral Surinamers, Turken, Marokkanen, Antillianen en Arubanen. 'Er zit een flinke groei in', zegt studentendecaan Paul Herfs. In 2000 stonden er 430 allochtone studenten ingeschreven. Dat is nog steeds maar twee procent van het totale aantal studenten. Uit de laatste cijfers van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat tien procent van de Nederlandse bevolking afkomstig is uit het buitenland, voornamelijk uit landen buiten de Europese Gemeenschap.

De Universiteit Utrecht voert sinds 1994 een allochtonenbeleid voor studenten. Die kunnen via hun faculteit inhoudelijke steun krijgen van vakdocenten en studieadviseurs. Als er problemen zijn met een verblijfsvergunning of de studiefinanciering kunnen ze een beroep doen op de studentendecaan. Voor wie moeite heeft met de Nederlandse taal zijn er aanvullende taalopleidingen.

De Turkse jurist Tulay Demirci (29) – eind vorig jaar afgestudeerd – heeft veel te danken aan die begeleiding. Vijf jaar geleden begon ze als apothekersassistent aan haar rechtenstudie. Omdat ze door een gecompliceerde breuk van haar elleboog niet kon schrijven, heeft Tulay al haar tentamens mondeling afgelegd. Ze kon met een lening uit het noodfonds van de universitaire commissie Sociale Zorg een computer aanschaffen die op spraak reageert. Ze kreeg de collegedictaten van medestudenten. 'Het was alsof ik tijdens mijn studie alleen met lieve mensen was omringd', zegt ze. 'Al moest ik het

Deelnemers aan een bijeenkomst van allochtone studenten/alumniverenigingen uit heel Nederland

De maatschappelijke opdracht van hoogopgeleide allochtonen

inhoudelijk natuurlijk gewoon zelf doen.'

Onlangs won ze vanwege haar 'enorme doorzettingsvermogen en studie-ijver' de ECHO-Award, een door het landelijk Expertise Centrum voor Allochtonen in het Hoger Onderwijs ingestelde prijs voor veelbelovende allochtone alumni. Ze staat op het punt naar Harvard te vertrekken om van het prij-

Er zijn toch ook geen mannen opgestaan om de vrouwenbeweging te ondersteunen?

zengeld een cursus Crime and Justice te volgen. De eerste keer dat ze van haar ouders langere tijd het ouderlijk huis mag verlaten. Na de zomer hoopt Tulay te beginnen als rechter in opleiding.

Geen gezelligheidsvereniging

Turkse, Marokkaanse en Surinaamse studenten zoeken elkaar op in gecombineerde studenten/alumniverenigingen. In Utrecht zijn tenminste zes van zulke verenigingen met financiële steun van de universiteit opgericht. Onlangs kwamen 81 allochtone verenigingen uit het hele land bijeen in het Utrechtse middeleeuwse stadskasteel Oudaen. Ze willen geen gezelligheidsverenigingen genoemd worden, ze hebben een maatschappelijke opdracht. Zo heeft het Turkse Cosmicus (gevestigd in Utrecht) met financiële hulp van universiteiten een mento-

renproject ontwikkeld op middelbare scholen.

Turkse en Marokkaanse scholieren met redelijke studieresultaten krijgen een persoonlijke studentbegeleider toegewezen die ze bijspijskert en mentaal ondersteunt.

'Alles is erop gericht om die leerlingen door te laten stromen naar het hoger onderwijs', zegt Ahmet Akdeniz, student geneeskunde aan de Universiteit Utrecht en voorzitter van Cosmicus. 'Daar beginnen we al in de brugklas mee. Ze moeten zich op kunnen trekken. Turkse studenten als ik hebben een voorbeeldfunctie. In managementjargon heet dat empowerment.'

'Wij moeten meer aandacht besteden aan groepen studenten die het moeilijk hebben', zegt bestuurder Ruben Post van de Landelijke Studenten Vakbond schuldbewust. 'Ben je gek', antwoordt Ahmet Akdeniz. 'Er zijn toch ook geen mannen opgestaan om de vrouwenbeweging te ondersteunen?'

De meerderheid van de zaal blijkt voor de oprichting van een landelijk allochtoon studentenplatform te zijn. 'Ik zie daar niks in', zegt Ahmet. 'Sturen we daar drie bestuursleden naartoe, zijn we een jaar kwijt. Komen ze met lege handen thuis. Die platforms worden altijd weer opgeheven.'

Een Rotterdams sprekende Turk staat op. 'Wij komen bij elkaar, omdat we ons lekker bij elkaar voelen. Het is helemaal niet de bedoeling dat er anderen bijkomen. Er zijn in Nederland zeshonderd studentenverenigingen. Elke splintergroepering heeft er een. Wij hebben toch ook het recht van vereniging?' 'Je ziet', zegt Ahmet. 'Wij zijn uitstekend geïntegreerd.'

[Jutta Chorus]

Utrechts Universiteitsfonds

Het Utrechts Universiteitsfonds is de organisatie van begunstigers die tot doel heeft bij te dragen aan de groei en de bloei van de Universiteit Utrecht. Dat doet het U-fonds onder meer door:

- versterken van de band tussen alumni (oud-studenten) en universiteit, en alumni onderling
- bureau voor alumnicontacten en -faciliteiten
- vestigen van bijzondere leerstoelen
- subsidiëren van activiteiten door studenten voor studenten
- verstrekken van beurzen en prijzen
- sociale zorg voor studenten

Alumnipas 2001

Sinds 1886 zet het Utrechts Universiteitsfonds zich in voor de groei en de bloei van de Universiteit Utrecht. Het Universiteitsfonds nodigt de lezers van Illuster uit om begunstiger te worden. Dat kan vanaf een bijdrage van f 25,- per jaar. Als dank voor uw bijdrage ontvangt u de Ufonds-alumnipas. Hiermee kunt u o.a.

- Gratis lenen bij de Universiteitsbibliotheek
- Korting krijgen op het lidmaatschap van de Faculty Club
- Voordelig gebruik maken van Postacademisch Onderwijs
- Gebruik maken van het Studieloopbaancentrum
- Met korting de Botanische Tuinen bezoeken

Vraag naar diversiteit

Onder de titel 'Arbeidsmarkt- en emancipatiebeleid: de vraag naar diversiteit' sprak professor dr. Joop Schippers op 14 maart zijn oratie uit. Hij aanvaardde daarmee zijn leerstoel Arbeids- en emancipatie-economie bij de faculteit Rechtsgeleerdheid. Uit een interview met hem in OPZIJ, april 2001: 'Dertig jaar geleden was het emancipatiebeleid erop gericht vrouwen uit hun achterstandspositie te halen. Nu hebben we te maken met heel diverse groepen en mannen: laag en hoog opgeleiden, allochtonen en autochtonen, mensen die meer en minder willen gaan werken. Bovendien volgen steeds minder Nederlanders een standaard levensloop.

Ook om die reden moet het beleid minder standaard zijn en meer worden toegesneden op individuen. Ik pleit ervoor dat de overheid allerlei faciliteiten biedt die burgers in staat stellen hun leven op hun eigen manier in te richten. Dat kan kinderopvang, een schoonmaakster, een boodschappendienst of een opleiding zijn.' De tekst van Schippers' oratie kunt u opvragen bij het Universiteitsfonds.

Studentenprijsvraag

Wegens haar 115-jarig bestaan heeft het Utrechts Universiteitsfonds een prijsvraag uitgeschreven onder studenten. Zij konden originele en innovatieve projectvoorstellen doen ter bevordering van het leef- en

werkklimaat in en rond de Universiteit. Op 31 maart werden de prijswinnaars bekend gemaakt, die kunnen rekenen op een projectsubsidie van ieder f 5.000,-.

De winnaars zijn: *Mark Bakkers*, student Natuurwetenschappen, met een jaarlijks schaak- en spelletjes-toernooi voor UU studenten en medewerkers alsmede een wekelijks schaakcafé in de Uitwijk.

OER en Universiteit Vrij van Nut met de ontwikkeling van een waaijer met keuzevakken, die geschikt zijn voor alle studenten van de Universiteit Utrecht.

Universitair Milieu Platform UMP met een project ter verbetering van de leefbaarheid van de Uithof.

Jaarvergadering

De jaarvergadering voor begunstigers van het Universiteitsfonds vindt plaats op vrijdag 21 september 2001, om 15.00 uur. Aan het begin van de zomer ontvangen de begunstigers het jaarverslag met een uitnodiging voor de jaarvergadering.

Wervingsacties

Het K.F. Heinfonds heeft aan het Universiteitsfonds een bedrag van f 100.000,- ter beschikking gesteld. Dit bedrag wordt besteed aan de projecten Universitaire

geschiedschrijving (zie interview op p.3), de inrichting van een Nobelprijs-zaal in het Academiegebouw, de internationale website voor alumni, de Universiteitsdag en de studentenprijsvraag.

Begunstigers van het Universiteitsfonds hebben in de afgelopen maand een bedrag van ca. f 30.000,- verzameld als bijdrage voor een lustrumcadeau voor de jarige Universiteit.

Lezing Universiteitsdag

Tijdens de Universiteitsdag op 31 maart jl. hield mr. A.P. van Walsum een lezing onder de titel 'Vrede en veiligheid'. De tekst van deze lezing is verkrijgbaar bij het Universiteitsfonds.

Wilt u meer weten van het Universiteitsfonds of de Ufonds-alumnipas? Bel of schrijf ons of bezoek onze web-pagina's:

*Utrechts Universiteitsfonds/alumnibureau
Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8
3584 CS Utrecht
tel.: (030) 253 80 25
fax: (030) 253 80 26
e-mail:
ufonds@ufonds.uu.nl
www.ufonds.uu.nl
www.alumni.uu.nl*

Bon

De Ufonds - Alumnipas 2001 voor begunstigers van het Utrechts Universiteitsfonds

Stuur mij informatie over het Utrechts Universiteitsfonds en over de Ufonds-alumnipas 2001

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

Email:

Bon terugsturen naar: *Utrechts Universiteitsfonds, Antwoordnummer 58501, 3508 VH Utrecht.*

Een postzegel is niet nodig

Lustrumactiviteiten juni-augustus 2001

Dit jaar viert de universiteit haar 365ste verjaardag. De feestelijkheden worden gehouden onder het motto Kennis @ la carte. Illuster besteedt aandacht aan de activiteiten die ook voor alumni toegankelijk zijn. Voor meer informatie: kijk op www.uu.nl/lustrum.

Amerikaanse toestanden in Nederland.

De perfecte patiënt?

Lopen de Verenigde Staten op medisch gebied vooruit op Europa? Prof.dr. Maarten van Rossem vertelt over trends, zoals het streven naar perfectie en de dreigende tweedeling in de samenleving. Prof.dr. André Broekmans (zie ook p.12) gaat onder andere in op lifestyle-geneesmiddelen en genterapie. Ysbrand Poortman (directeur van VSOP, de koepel van patiëntenorganisaties) spreekt over de steeds beter geïnformeerde patiënt/cliënt. In een forum-discussie onder leiding van prof.dr. Bert Leufkens worden de verschillende opvattingen verder uitgediept.

19 juni, 20.00 uur,
Universiteitsmuseum, Lange
Nieuwstraat 6, Utrecht
Meer informatie:
Wetenschapswinkel
Geneesmiddelen, e-mail:
wewig@pharm.uu.nl,
telefoon (030) 253 7309

'Van Mond tot Knop'

Gebruiksaanwijzingen en recepten. We lezen ze veel meer dan literaire teksten. En mankeert er iets aan dergelijke instructieve teksten, dan hebben we er onmiddellijk last van. Dan mislukt de appeltaart bijvoorbeeld. Opmerkelijk is dat de opzet en stijl van deze teksten sinds de middeleeuwen sterk veranderd is. Wat voor een 17^e-eeuwse kok helder was, hoeft voor de hedendaagse appeltaartbakker

helemaal niet duidelijk te zijn. Deze tentoonstelling laat zien hoe die veranderingen verband houden met veranderingen in het lezen zelf.

Van 27 juni tot medio juli,
Academiegebouw,
Domplein 29, dagelijks
tussen 10.00 en 16.00 uur
Meer informatie:
Onderwijsinstituut Nederlands,
dr. Orlanda Lie, e-mail:
orlanda.lie@let.uu.nl,
tel. (030) 253 8324

365 jaar studeren aan de Universiteit Utrecht

Een studente neemt u mee naar haar hedendaagse (universiteits)leven. U brengt samen met haar ook een bezoek aan het Utrecht van vroeger. De multimedievoor-

stelling '365 jaar studeren aan de Universiteit Utrecht' laat degene die de zomeropenstelling van de Aula van het Academiegebouw bezoekt op een verrassende en spannende wijze kennis maken met studeren in Utrecht nu en vroeger. In het Academiegebouw ziet u ook het resultaat van de opdracht 'De wetenschapper van nu' door de Stichting Stedelijke Fotografie. De fotografe is Andrea Stultiens.

Van 9 juli tot 16 augustus,
Academiegebouw,
Domplein 29, dagelijks
tussen 10.00 en 16.00 uur
Meer informatie: Commu-
nicatie Service Centrum,
Merel Coopmans, e-mail:
m.coopmans@csc.usc.uu.nl,
tel. (030) 253 2575

Lillian en Marleen eten gekleurde poffertjes op het Domplein tijdens de lustrumweek

Grijze Wijzen op schrift

Het gezegde 'Wijsheid komt met de jaren' vormt het motto voor de serie lezingen *Grijze Wijzen. Emeriti aan het woord*, die wordt georganiseerd door het bureau Studium Generale en de Faculty Club Helios van onze universiteit. In dit programma verzorgen prominente Utrechtse oud-hoogleraren lezingen over onderwerpen naar eigen keuze. Deze lezingen worden gepubliceerd in een aparte reeks, die wordt uitgegeven door Bureau Studium Generale.

Nieuwe deeltjes:

C. de Jager: Van planeten, sterren en heelallen.

Ook na zijn emeritaat is De Jager nog volop betrokken bij sterrenkundig onderzoek, met name bij het onderzoek naar zogenaamde hyperreuzen. In zijn bijdrage beschrijft hij zijn wetenschappelijke fascinaties, zijn loopbaan en de stand van zaken in het sterrenkundig onderzoek.

Johanna Maria van Winter: Zorg voor de zieken en strijd voor het geloof: de Johannieters en Maltezers in de Middeleeuwen en het begin van de Nieuwe Tijd.

De Johanieterorde ontstond

begin 12e eeuw in Jeruzalem als hospitaalbroederschap, maar veranderde al snel in een geestelijke ridderorde. In deze bijdrage wordt de geschiedenis van de Johannieters, en later ook Maltezers, besproken, evenals de positie van Utrecht in deze geschiedenis.

P.R. Baehr: Internationale Humanitaire Interventie: wat te doen in het geval van ernstige mensenrechtenschendingen.

Bij grove schendingen van mensenrechten wordt vaak een beroep gedaan op de 'Internationale Gemeenschap' om te interveniëren. Maar hoe kan worden bepaald of een dergelijke interventie gelegitimeerd

is? Met verwijzing naar de verschillende adviezen die hierover zijn verschenen, pleit Baehr voor duidelijke criteria (en laat en passant zien dat het huidige begrip 'Internationale Gemeenschap' onbruikbaar is).

H.A. Becker: Generaties en de strijd tegen taalbarrières.

Het is een illusie te denken dat de engelse taal als nieuwe 'lingua franca' taalbarrières in de internationale communicatie zal afbreken. Becker grijpt het 'Europese Jaar van de Talen' (2001) aan om na te denken over nieuwe vormen van meer-talige communicatie en de rol

die computervertalingen daarin kunnen spelen.

Eerder verschenen:

- D. de Wied: Over van alles en nog wat.
- F. van der Blij: Het weten van wetenschap
- H.W. von der Dunk: Van maakbare samenleving naar maakbare mens?

De deeltjes kosten f 7,50 per stuk en zijn te bestellen bij Bureau Studium Generale, Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht, (030) 253 2436. Ze zijn ook te koop bij boekhandel Broese, Stadhuisbrug 5, Utrecht.

Foto: Evelyne Jacq

Ook dit najaar zullen weer twee Grijze Wijzen-avonden plaatsvinden. Het programma kan vanaf begin september worden opgevraagd bij Bureau Studium Generale.

Illusterzijde

De Universiteit Utrecht in de pers

Hoger Onderwijs voor Ouderen: juist voor alumni

Wie op oudere leeftijd bij wil blijven of toe wil komen aan onderwerpen waarvoor eerder geen tijd was, kan terecht bij de Stichting Hoger Onderwijs voor Ouderen, waarin de Universiteit Utrecht participeert. De cursussen worden gegeven door hoogleraren, emeriti en andere docenten van de Universiteit Utrecht, de Katholieke Theologische Universiteit, de Universiteit voor Humanistiek, de Hogeschool van Utrecht en de Hogeschool De Horst (Driebergen). Een cursus telt 6 tot 12 bijeenkomsten, eenmaal per week op een vast tijdstip, meestal overdag.

Een greep uit het aanbod van de Universiteit Utrecht voor volgend cursusjaar:

- *Hindoeïsme* (prof.dr. R. Kloppenborg, faculteit Godgeleerdheid)
- *Natiebesef en natiestaat* (prof.dr. A. van Goudoever, Utrecht University College)
- *Zorg in de negentiende eeuw* (prof.dr. P.D. 't Hart, Universiteitsmuseum)
- *Psalmen en lofzangen en geestelijke liederen. Nederlandse religieuze poëzie* (mw. prof.dr. R. Schenkeveld - van der Dussen, faculteit Letteren)
- *Koning Arthur in de literatuur* (prof.dr. W.P. Gerritsen e.a., faculteit Letteren)
- *De multiculturele samenleving* (prof.dr. D. Ingleby

e.a., faculteit Sociale Wetenschappen)

- *Onderwijsverandering* (prof.dr. N. Lagerweij, faculteit Sociale Wetenschappen)
- *Europa, migratie en racisme* (dr. R. Maier, faculteit Sociale Wetenschappen)
- *Gentechnologie* (prof.dr. W. Hoekstra e.a., faculteit Biologie)
- *Communicatie en intelligentie bij dieren* (prof.dr. J. van Hooff, faculteit Biologie)
- *Explosies in het heelal* (prof.dr. H. Lamers e.a., faculteit Natuur- en Sterrenkunde)
- *Veroudering en ziekte: onderscheiden of onafscheidelijk?* (dr. J.A. Raymakers e.a., faculteit Geneeskunde, afdeling geriatrie AZU)

Meer informatie

Een cursus van 8 colleges à twee uur kost in de regel f 265,-. Eind mei verschijnt de cursusgids 2001-2002 met het volledige aanbod. Als u in 1999-2000 of 2000-2001 HOVO-cursussen volgde, krijgt u de gids toegestuurd. U kunt de gids na 1 juni ook aanvragen bij het secretariaat van HOVO, (030) 253 3483. Over de inhoud van HOVO-cursussen van de Universiteit Utrecht kunt u inlichtingen krijgen bij de coördinator HOVO van de UU, H. Schrijnemakers, (030) 253 4606 (maandag en donderdag 10-12.30 uur); e-mail: h.schrijnemakers@usp.uu.nl.

Contractantenonderwijs Letteren

Onderwijs voor contractanten – ook wel aanschuifonderwijs genoemd – is bedoeld voor mensen die universitair onderwijs willen volgen, maar zich niet als student willen of kunnen inschrijven.

De Letterenfaculteit biedt de mogelijkheid om tegen betaling één of meerdere (losse) cursussen uit het totale onderwijsaanbod te volgen. Als contractant schuift u aan bij de studenten in de collegebank. U kunt geen examens afleggen; wél wordt contractanten de mogelijkheid geboden om toetsen af te leggen die gelijkwaardig zijn aan de reguliere tentamens. Haalt u de toets, dan ontvangt u daarvoor een certificaat. Er is studieaanbod op de volgende terreinen:

- Arabische, Nieuwperzische en Turkse talen en culturen
- Duitse taal en cultuur
- Engelse taal en cultuur
- Franse taal en cultuur
- Geschiedenis en Mediëvistiek
- Italiaanse taal en cultuur
- Keltische talen en cultuur
- Kunstgeschiedenis
- Literatuurwetenschap
- Muziekwetenschap
- Nederlandse taal en cultuur
- Portugese taal en cultuur
- Russische taal en cultuur
- Spaanse taal en cultuur
- Taalwetenschap
- Theater-, film- en televisiewetenschap
- Vrouwenstudies

U schrijft zich gedurende een deel van het jaar in voor één of meer cursussen uit het facultaire onderwijsaanbod. De prijs voor een standaardcursus (4 studiepunten) bedraagt in het studiejaar 2001-2002 f 400,-.

Meer informatie?

Eind juni zijn de brochures voor contractantenonderwijs beschikbaar. U kunt ze aanvragen bij: StudiePunt Letteren, informatiecentrum onderwijs, (030) 253 6285, e-mail: studiepunt@let.uu.nl

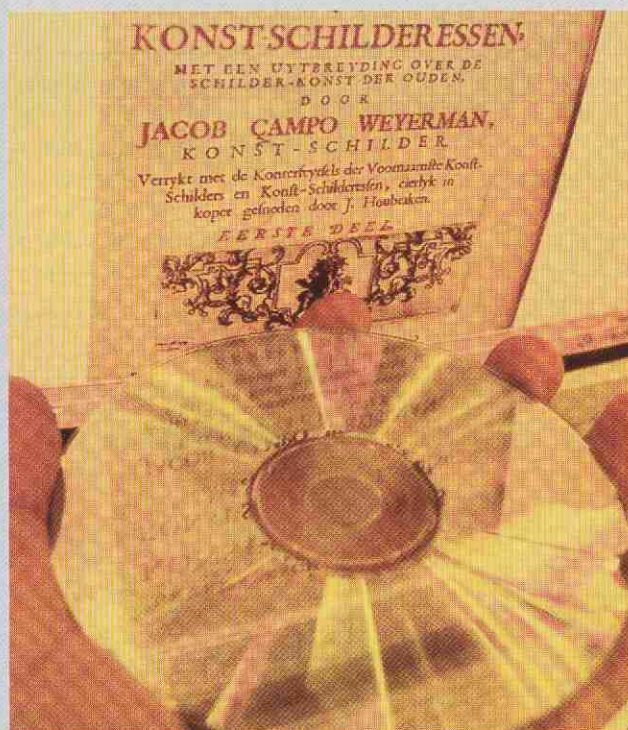

Foto: Ivor Peil

Hoogleraren toxicologie Martin van den Berg, Bob Kroes en Willem Seinen over zonnebrandmiddelen: 'Zonnebrandmiddelen met drie UV-filters waarvan is vastgesteld dat ze de hormoonhuishouding verstoren, moeten in Nederlandse winkels een waarschuwingsetiket krijgen'. De drie hoogleraren toxicologie van het Institute for Risk Assessment Sciences van de Universiteit Utrecht vinden het onterecht dat het ministerie van Volksgezondheid zonnebrandmiddelen waarvan eind april de verkoop in Denemarken werd verboden, ongemoeid laat.

[NRC, 7 mei 2001]

Bijzonder hoogleraar agressie bij kinderen Walter Matthys over agressieve kinderen: 'Ouders van zeer agressieve en opstandige kinderen hebben niets aan een paar maanden crisisbegeleiding door een paar willekeurige hulpverleners. Ze hebben de hele opvoeding steun nodig van vertrouwde hulpverleners. Ze zouden, net als bij de tandarts, elk halfjaar voor controle moeten langskomen.'

[De Volkskrant, 7 mei 2001]

Decaan van het University College Utrecht Hans Adriaansens over de invoering van het bachelor-mastermodel: 'Bestaande studierichtingen opdelen in een studie tot bachelor en een masterfase is niet genoeg. De meest wezenlijke omslag die de universiteiten moeten maken is die van aanbod- naar vraagoriëntatie. De cursus moet de standaardheid van het onderwijs worden. Uit het cursusaanbod moeten studenten zelf keuzes kunnen maken.'

[Staatscourant, 27 april 2001]

Wouter Greuell van het Instituut voor Marien en Atmosferisch Onderzoek over de gletsjers en ijskappen van Groenland: 'De mate van witheid van Groenland is van belang, omdat die bepaalt welk deel van het invallende zonlicht wordt teruggekaatst. Het terugkaatseffect speelt een belangrijke rol bij het smelten van het ijs, en dus de stijging van de zeespiegel.'

[De Volkskrant, 7 april 2001]

Demograaf Pieter Hooimeijer over woningzoekenden in de regio Utrecht: 'afgestudeerden aan de universiteit of hogeschool hebben er heel wat voor over om hier te blijven wonen. Ze wonen langer dan gepland op een kamer of thuis. Ze staan tenminste zes jaar ingeschreven als woningzoekende en stellen het samenwonen uit. Dat komt door het grote gebrek aan goedkope huurwoningen.'

[NRC 27 maart 2001]

Onderwijs

Postacademische opleidingen CBM

Vanaf 1 januari 2001 worden de postacademische opleidingen van het Centrum voor Beleid en Management verzorgd vanuit Utrecht School of Governance (USG). Dit is een interfacultaire organisatie binnen de Universiteit Utrecht waarin wetenschappers uit diverse disciplines samenwerken aan vraagstukken op het gebied van beleid en management. Voor managers en beleidsmedewerkers in de praktijk bieden wij vanaf september 2001 onder andere de volgende opleidingen aan:

Leergang 'Strategisch management in de non-profit/not-for-profit sector'

De uitdaging tot het maken van strategische keuzen en het varen van een eigen koers staan centraal in deze tweejarige postacademische leergang die deelnemers afronden met het diploma 'Master of Strategic Management (MSM)'. Deelnemers worden door reflectie op eigen denken en handelen gestimuleerd om aangereikte

theoretische concepten, visies en kaders in relatie te brengen met de eigen praktijksituatie.

Start: september 2001

Leergang 'Counseling in Context'

Professioneel en doelgericht begeleiding geven met inzicht in de emotionele beleving van de werkplek én het ondersteunen van medewerkers bij organisatieveranderingsprocessen, staan centraal in deze tweejarige leergang, die deelnemers afronden met een postacademisch diploma. Een aanvullend masterprogramma behoort tot de mogelijkheden. Uitgenodigd worden managers en andere medewerkers, die belast zijn met begeleidingstaken op de werkplek.

Start: september 2001

Cursus 'Het maken van een marketingplan voor non-profit organisaties'

Het doel van deze vijfdaagse cursus is deelnemers op een interactieve wijze, stap voor stap, aan de hand van bouwstenen (o.a. het formuleren van een missie en bedrijfsdoelstel-

lingen, concurrentieanalyse, SWOT-analyse) een strategisch marketingplan te laten bouwen voor de eigen organisatie.

Start: oktober 2001

Cursus 'Kwaliteit en implementatie in non-profit organisaties'

Het doel van deze vierdaagse cursus is deelnemers inzicht te bieden in het kwaliteitsbeleid van de eigen organisatie én vanuit nieuwe aanvullende perspectieven te werken aan een zelf gekozen praktijkcase. Uitgenodigd worden managers, projectleiders en staffunctionarissen die verantwoordelijk zijn voor kwaliteit in de organisatie of organisatie-eenheid.

Start: oktober 2001

Meer informatie

Voor meer informatie over de inhoud van de cursusprogramma's of over andere cursussen die het CBM geeft, kunt u bellen naar (030) 253 8777/ 6338/ 6463, e-mail: pao.cbm@usg.uu.nl of internet: www.usg.uu.nl/pao

Juridisch Post Academisch Onderwijs

Bij het Juridisch PAO

Utrecht, verbonden aan de faculteit Rechtsgeleerdheid, kunt u zich professioneel laten na- en bijscholen. De cursussen worden verzorgd door docenten van de faculteit in samenwerking met externe, veelal in de praktijk werkzame juristen. Alumnipashouders krijgen een aantrekkelijke korting op de cursusprijs.

Van september tot en met december 2001 worden (onder voorbehoud) de volgende cursussen georganiseerd:

Privaatrecht

- Civielrechtelijke aspecten van e-commerce
- Ondernemingsrecht (+ optioneel: ICT-practicum)
- Boek 1 Rv; vernieuwd burgerlijk procesrecht
- Recente jurisprudentie verbintenissenrecht

Bestuursrecht

- Actualiteiten ruimtelijk bestuursrecht
- Bestuursdwang en dwangsom

Strafrecht

- Strafrechtelijke aansprakelijkheid van decentrale overheden
- De positie van de journalist in het strafrecht

Overig

- Actualiteiten arbeidsrecht
- Specialisatiedag arbeidsrecht
- Nieuw recht
- Europees recht voor advocaten

In het seizoen voorjaar 2001 kunt u zich nog aanmelden voor de volgende cursussen:

- Bestuursrechtelijk klacht-recht, 19 juni
- Boek 1 Rv; vernieuwd burgerlijk procesrecht, 20 en 27 juni
- Contracten maken: internationale jurisdictie, 25 juni

Meer informatie

Voor informatie of het aanvragen van onze najaarsbrochure kunt u contact opnemen met: Juridisch PAO Utrecht, (030) 253 7022/7032, e-mail: jpao@law.uu.nl. U kunt ook onze website raadplegen: www.law.uu.nl/pao

Bon

Graag ontvang ik de folder(s)

- Leergang 'Strategisch management in de non-profit/not-for-profit sector'
- Leergang 'Counseling in context'
- Cursus 'Het maken van een marketingplan voor non-profit organisaties'
- Cursus 'Kwaliteit en implementatie in non-profit organisaties'

naam organisatie: _____

t.a.v. dhr/mevr: _____

adres: _____

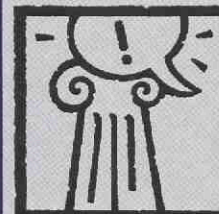
postcode en plaats: _____

afdeling en functie: _____

telefoon werk: _____

Stuur de bon naar Centrum voor Beleid en Management, t.a.v. secretariaat PAO, Antwoordnummer 3402, 3500 ZL Utrecht.

Utrechtse stellingen

Stellingen uit recente Utrechtse proefschriften

Concert USKO

Dirigent Harold Lenselink neemt afscheid van het Utrechts Studenten Koor en Orkest. Ter gelegenheid daarvan geeft het USKO op vrijdag 22 juni een concert in de Jacobikerk te Utrecht. Op het programma staan de Chichester Psalms van Leonard Bernstein en het Himmelfahrts Oratorium van J.S. Bach. Harold Lenselink is sinds 1984 dirigent van het Utrechts Studenten Koor en Orkest en leidde het USKO bij de vele concerten en buitenlandse tournees.

Meer informatie

Vrijdag 22 juni, Jacobikerk, Jacobskerkhof. Kaarten voor het concert zijn vanaf 1 juni te bestellen bij het USKO, (030) 253 8785

Honk- en softballen

Afgestudeerd, maar toch nog zin om een beetje studentikoos bezig te zijn? The Wombats is een Utrechtse honk- en softballvereniging die voornamelijk bestaat uit studenten en oud-studenten. Er wordt getraind en competitie gespeeld op verschillende niveaus, dus zowel beginners als gevorderden zijn welkom. Naast het sportieve aspect is het ook gewoon leuk. We organiseren toernooien, feesten en andere activiteiten. Wil je een keer meetrainen, komen kijken naar een wedstrijd of gewoon meer informatie, bel dan naar Loes de Kort, (030) 294 1949.

Universiteitsmuseum zomer 2001

Nog steeds is het zo dat mensen elkaar allerlei eigenschappen toekennen aan de hand van het gezicht. Iemand met zware wenkbrauwen en flinke baardstoppels wordt al snel als onbetrouwbaar beschouwd. Op de tentoonstelling *Het hoofd ten voeten*

uit, die van 3 juni tot en met 7 oktober te zien is in het Universiteitsmuseum, worden bezoekers met deze vooroordelen geconfronteerd. De expositie belicht de uiterlijke kenmerken van het menselijk hoofd vanuit een verrassende invalshoek. Hoe kijken medici, criminologen en antropologen tegen het hoofd aan? Hoe heeft de (pseudo)-wetenschap het hoofd door de eeuwen heen geïnterpreteerd? Aan de hand van een groot aantal voorbeelden laat de tentoonstelling de anatomische en evolutionaire kant van ons hoofd zien.

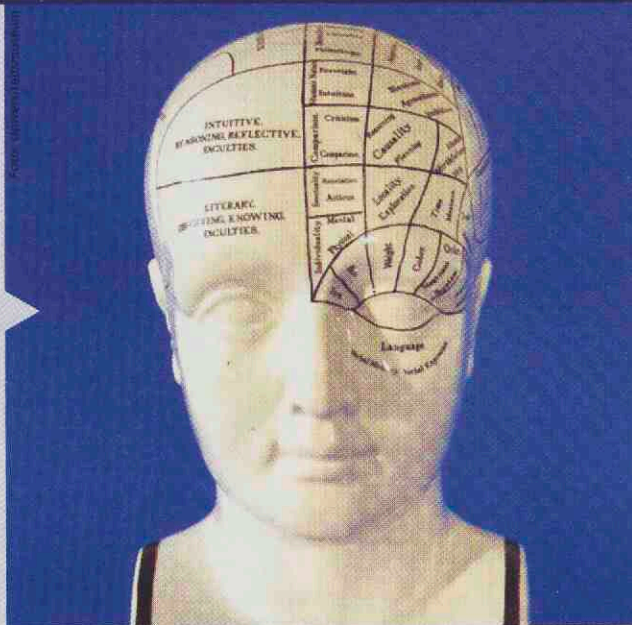
Op zondag 17 juni organiseert het Universiteitsmuseum een speciale dag in de museumtuin De Oude Hortus. Op deze dag viert het museum de heropening van de Cottagetuin, die de afgelopen maanden met veel zorg is heringericht. Op speelse wijze kan men kennismaken met de kenmerken van tuin en bewoners. De tuinliefhebber kan genieten van planten en bloemen en van alles te weten komen over de inrichting van de vernieuwde Cottagetuin. Het museumcafé, gedurende de zomermaanden gevestigd in de Oranjerie, biedt drankjes en hapjes.

Meer informatie

De tentoonstelling is te bezoeken in het Universiteitsmuseum, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht, tel. (030) 253 8008. Geopend van dinsdag tot en met zondag van 11.00 uur tot 17.00 uur. Bereikbaar met bus 2122 vanaf Utrecht CS. Toegangsprijzen: f 8,80 per persoon, tot 18 jaar f 4,40, pas 65, CJP en studentenkaart f 6,60, Museumjaarkaart gratis.

Stenen uit Maarn

De zandafgraving in Maarn was vroeger een stenen-Mekka voor geologen en ste-

nenzoekers. Veel personen en instellingen hebben in het verleden iets met deze zandafgraving te maken gehad. Ook de Universiteit Utrecht maakte voor de Tweede Wereldoorlog al dankbaar gebruik van de afgraving. Geologen én studenten gingen er regelmatig op excursie. Tegenwoordig staan de stenen van Maarn weer volop in de belangstelling. Naast grote zwerfstenen, onder andere te zien op het Zwerfsteneneiland, is er in de loop van de jaren ook veel handzamer geologisch en zelfs archeologisch materiaal gevonden. Maarten van Vliet, alumnus biologie en inwoner van Maarn, nam het initiatief tot de tentoonstelling '120 jaar Stenen verzamelen in Maarn', die de afgelopen maanden bij de faculteit Aardwetenschappen te zien was. Hij werkte samen met Diederik Visser, conservator geologie van het Universiteitsmuseum. Een en ander leverde een boeiende

tentoonstelling op met een mooie verscheidenheid aan stenen. Zijn bevindingen als fervent amateur-stenenverzamelaar schreef Maarten van Vliet op in het boekje 'De Stenen van Maarn, Duizend en één schatten uit de zandafgraving.'

Meer informatie

De tentoonstelling '120 jaar stenen verzamelen in Maarn' is van 25 juni tot 22 oktober te zien in de Oranjerie van het Universiteitsmuseum (zie hiernaast). Het boek 'Stenen uit Maarn, Duizend en één schatten uit de zandafgraving' is te bestellen door overmaking van f 33,50 op giro 577 9872 t.n.v. Pebble, Maarn, onder vermelding van 'boekje stenen'. Voor meer informatie kunt u terecht op de site www.pebble.nl

Goede communicatie behoeft geen uitleg. [Paul de Jong, Geneeskunde]

De wijze waarop wij in het rijke westen ons geld besteden aan goede doelen heeft meer te maken met ons eigen welbevinden dan met offervaardigheid. [Kees van Maanen, Diergeneeskunde]

De betekenis van 'broodnodig' verschilt aanzienlijk per continent. [Huub van der Vaart, Geneeskunde]

Mensen die Engelse woorden uit het Nederlands proberen te weren, mogen never nooit meer over het trottoir flaneren. [Claudy Oomen, Sociale Wetenschappen]

De meest gebruikte zin bij mobiele telefonie luidt: 'Met mij..., ik kom eraan.' [Nanno Swen, Geneeskunde]

De inhoud van gesprekken die gevoerd worden met een mobiele telefoon suggereert dat mobiel bellen wel degelijk schadelijk is voor de hersenen. [Jeroen van de Kamer, Geneeskunde]

Onbesneden mannen hebben een veel groter risico om besmet te worden met HIV dan besneden mannen. [Roderick Schmitz, Geneeskunde]

Wie gevoelig is voor zeeziekte, is een evenwichtig mens. [Caroline Katsman, Natuurkunde]

De invoering van het rondje rond de kerk zal, gezien de kwaliteit van het huidige NS-materiaal, een nieuwe inbreuk op de zondagsrust betekenen. [Frank Nijsen, Farmacie]

Proefschriften zijn aardige relatiegeschenken. [Frank Nijsen, Farmacie]

Het begrip 'kies-pijn' heeft sinds de laatste presidentsverkiezingen in de USA een geheel andere betekenis gekregen. [Robert van Es, Geneeskunde]

De enige oplossing tegen RSI is om computers muisarm te maken. [Jochem van der Waals, Ruimtelijke Wetenschappen]

Zomerconcert Medusa

Op zondag 24 juni geeft studentenvrouwenkoor Medusa een zomerconcert. Het wordt een boeiend en mooi programma met veel Franse teksten en componisten. Uitgevoerd worden o.a. de 'Messe Basse' van Fauré, 'le quatre chansons' van Martin en van Debussy o.a. 'La Damoselle Elue' en 'Salut Printemps'. De meeste stukken worden begeleid door Wouter van Belle (piano). Mette Rooseboom (sopraan) en Bauwien van der Meer (mezzo-sopraan) zullen bij een aantal stukken

solistisch optreden. Aangezien het totale programma ditmaal vrij kort is, is er geen pauze. In plaats daarvan nodigen de koorleden u uit om na afloop van het concert nog even na te praten onder het genot van een warme lekkernij.

Meer informatie

Zondag 24 juni, Leeuwenberghkerk, Servaasbolwerk 1 te Utrecht, aanvang 16.00 uur. Kaartjes kosten f 15,- (f 2,50 korting voor studenten, CJP en 65+). Informatie en reserveren: (030) 238 1158 (Peteke Feijten).

Creatieve zomercursussen van de Uitwijk

Medewerkers, studenten en alumni kunnen deze zomer weer in de Botanische Tuinen werken aan een tekening, schilderij, grafiek of beeld. Van 6 t/m 10 augustus organiseert Cultureel Studentencentrum de Uitwijk creatieve zomercursussen in de Uithof. De Botanische Tuinen bieden als vanouds een inspirerende omgeving waar men de alledaagse beslommingen gemakkelijk kan vergeten. Het programma omvat de volgende cursussen: Tekenen

diverse technieken, Acrylschilderen in het landschap, Grafische technieken (creatieve mix), Aquarelleren in het landschap, Olieverfschilderen, Keramiek, Beeldhouwen in natuursteen, Fotografie, Filosoferen onder de zon, Kunstgeschiedenis (rondom de Dom) en Yoga. Alumni kunnen tot een jaar na afstuderen meedoen tegen studententarief.

Meer informatie

Cultureel Studentencentrum de Uitwijk, Universiteit Utrecht, Marinus Ruppertgebouw (naast het Educatorium), Leuvenlaan 19, 3584 CE Utrecht, (030) 253 3402, www.uitwijk.uu.nl

Korting op lustrumdas

Ook Universiteitswinkel Solaris viert het lustrum mee! Bij Solaris kunt u terecht voor een leuk kadootje, een goede fles wijn of een sportief t-shirt, alles met het logo van de Universiteit Utrecht. Bovendien krijgen alumni bij Solaris 25% korting op de originele lustrum-das van de UU op vertoon van hun alumnipas.

De winkel is gevestigd in het Academieggebouw, Domplein 29 en is geopend op maandag tot en met vrijdag tussen 13.00 uur en 17.00 uur. Loop gerust eens binnen!

Geologen vierden lustrum

De Utrechtse Geologen Vereniging houdt op zaterdag 1 september a.s. een reünie voor al haar honorairen, reünisten en oud-leden ter ere van het elfde lustrum. Het programma begint 's middags en wordt afgesloten met een diner in restaurant Tantes Bistro. De kosten zullen ca. f 50,- per persoon bedragen. Tevens is de vereniging bezig met een update van het oud-leden bestand. Kent U nog oud-leden, die graag op de hoogte gehouden willen worden, maar die Illuster niet ontvangen? Vraag hen om hun adres aan ons door te geven.

Meer informatie en/of opgave:

Utrechtse Geologen Vereniging, Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht, (030) 253 3019 Fax: (030) 253 5030, e-mail: lustrumugv@hotmail.com of: ugv@geo.uu.nl

Bon

Profiteer van het intekenvoordeel tot 1 september 2001

Ja, ik bestel exemplaren van het boek *Kennis als opdracht*. De geschiedenis van de Universiteit Utrecht voor de intekenprijs van f 49,95 per exemplaar. Na 1 september is de prijs f 59,95.

via boekhandel: rechtstreeks bij Uitgeverij Matrijs

Naam:

Adres (geen postbusnummer):

Postcode en plaats:

Ik betaal met acceptgiro

Hierbij machtig ik de Stichting Matrijs te Utrecht om eenmalig een bedrag af te schrijven van f ,- van gironummer: banknummer:

Ik heb de mogelijkheid de machtiging te herroepen. In dat geval ontvang ik een factuur voor het totaalbedrag.

Handtekening voor deze eenmalige machtiging

Deze bon kunt u zonder postzegel sturen aan Uitgeverij Matrijs, Antwoordnummer 4121, 3500 VB Utrecht. U ontvangt uw bestelling begin september per pakketdienst, zonder verdere verzendkosten.

Geschiedschrijving 365 jaar Universiteit Utrecht

Tot het einde van de 19e eeuw was Latijn de officiële voertaal op de universiteit en waren colleges gratis toegankelijk voor de burgerij. Theologie was de grootste faculteit en hoogleraren waren dikwijls heren met een encyclopedische kennis die evenveel wisten van wiskunde als van recht. Dit en meer wetenswaardigheden uit de geschiedenis van de Universiteit Utrecht kunt u lezen in het boek *Kennis als opdracht*. Alumnus en historicus Hervé Jamin schreef het in opdracht van de jarige universiteit (zie artikel op p. 3). Het boek ver-

schijnt in september, maar lezers van Illuster kunnen het nu vast met een aantrekkelijke korting bestellen. Zij krijgen het boek dan begin september toegestuurd.

Adressen faculteiten

**Utrechts universiteitsfonds/
Alumnibureau**
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 253 80 25 Fax: (030) 253 80 26
E-mail: ufonds@ufonds.uu.nl

Aardwetenschappen
Budapestlaan 4, 3584 CA Utrecht
(030) 253 50 50 Fax: (030) 253 50 30
E-mail: i.nix@geo.uu.nl

Biologie
F.A.F.C. Wentgebouw, Sorbonnelaan 16,
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 253 22 76 Fax: (030) 253 45 26
E-mail: t.h.j.m.raaimakers@bio.uu.nl

Diergeneeskunde
Androclusgebouw, Yalelaan 1,
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 253 48 51 Fax: (030) 253 77 27
E-mail: t.arsarv@vet.uu.nl

Farmacie
F.A.F.C. Wentgebouw, Sorbonnelaan 16,
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 253 73 13/253 25 25
Fax: (030) 251 39 53
E-mail: d.a.ondaatje@pharm.uu.nl

Geneeskunde
Stratenum, Universiteitsweg 100,
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 253 88 88 Fax: (030) 253 90 25
E-mail: t.m.v.fakkeldij@med.uu.nl

Godgeleerdheid
Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 253 18 53 Fax: (030) 253 32 41
E-mail: secr@theo.uu.nl

Letteren
Kromme Nieuwegracht 46,
3512 HJ Utrecht
(030) 253 61 05 Fax: (030) 253 60 83
E-mail: m.hoornenborg@let.uu.nl

Natuur- en Sterrenkunde
Princetonplein 5, Postbus 80000,
3508 TA Utrecht
(030) 253 32 84 Fax: (030) 253 92 82
E-mail: facbureau@phys.uu.nl

Rechtsgeleerdheid
Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 253 70 18/253 70 17
Fax: (030) 253 73 00
E-mail: m.moerings@law.uu.nl

Ruimtelijke Wetenschappen
Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 253 20 44 Fax: (030) 254 06 04
E-mail: r.vaninneken@geog.uu.nl

Scheikunde
F.A.F.C. Wentgebouw, Sorbonnelaan 16,
3584 CA Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 253 37 93/253 37 91
Fax: (030) 253 30 72
E-mail: b.m.schouten@chem.uu.nl

Sociale Wetenschappen
Marinus J. Langeveldgebouw,
Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 253 47 00 Fax: (030) 253 16 19
E-mail: bureau@fss.uu.nl

Wijsbegeerte
Bestuursgebouw, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht
(030) 253 18 31 Fax: (030) 253 28 16
E-mail: e.kas@phil.uu.nl

Wiskunde en Informatica
Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 253 15 15/253 35 36
Fax: (030) 253 83 94
E-mail: beek@math.uu.nl

IVLOS
Bestuursgebouw, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht
(030) 253 34 00 Fax: (030) 253 27 41
E-mail: ivlos@ivlos.uu.nl

De krater van Vulcano

Vulkaanexpeditie naar Italië

Een excursie naar de actieve vulkanen van Italië. Dat kan in de eerste weken van september, onder begeleiding van geologen van de Universiteit Utrecht en Boris Behncke, vulkanoloog aan de Italiaanse universiteit van Catania.

Als u interesse heeft in het bekijken van actieve vulkanen en ook meer wilt weten over de achtergrond van vulka-

nisme, kunt u zich inschrijven voor een vijftiendaagse reis naar Italië. Boudewijn 't Hart, medewerker van de faculteit Aardwetenschappen, organiseert deze excursie op persoonlijke titel. De bezichtiging en beklimming van de volgende vulkanen staat op het programma: La Solfatara, Monte Nuovo, Vesuvius, Stromboli, Monte Pilato, Vulcano en Etna. De beklimming van vulkanen,

met name van Stromboli en Etna, vraagt natuurlijk wel een redelijke conditie van de deelnemers! Er worden ook archeologische en culturele stops gemaakt bij o.a. Herculaneum, Pompeji, Syracuse. Een voorlopige schatting van de kosten: f 3.300,- per persoon, inclusief vlucht, vervoer ter plaatse, verblijf op basis van logies/ontbijt én deskundige begeleiding. Op zondag 26 augustus is voor deelne-

mers een kennismakingsbijeenkomst gepland.

Meer informatie?

Neem contact op met Boudewijn 't Hart: Via e-mail: b.thart@geo.uu.nl telefoon: (030) 253 5014 (werk) of (030) 220 5592 ('s avonds) fax: (030) 253 5251

Dies Natalis 2001

Geen traditionele diesrede dit jaar bij de viering van de 365ste verjaardag van de Universiteit Utrecht. Wel werden er drie bijzonder eredoctoraten uitgereikt. Drs. Bart Stappert ontving een eredoctoraat van de faculteit Rechtsgeleerdheid voor zijn bijzondere verdiensten als doodstrafadvocaat in Amerika. De faculteit Aardwetenschappen reikte een eredoctoraat uit aan prof.dr. William Berggren, een toonaangevend onderzoeker op het gebied van stratigrafie en mariene micropaleontologie. En van de faculteit Letteren tenslotte ontving literatuurcriticus prof.dr. Marcel Reich-Ranicki

een eredoctoraat. Tijdens de diesviering werd ook het eredoctoraat van de Universiteit Utrecht overgedragen van prof.dr. Harry Voorma aan de nieuwe rector magnificus prof.dr. Hendrik Gispens.

Ter gelegenheid van de diesviering verscheen een brochure, die alle toespraken bevat die bij de eredoctoraten en de rectoraatoverdracht zijn gehouden. U kunt de brochure gratis aanvragen bij het Communicatie Service Centrum van de Universiteit Utrecht, (030) 253 3550.

Jaarverslag Universiteit Utrecht

Begin juli verschijnt het Jaarverslag 2000 van de Universiteit Utrecht. Daarin de belangrijkste feiten en cijfers uit het verslagjaar. Met beschrijvingen van belangrijke resultaten op het gebied van onderwijs, onderzoek, organisatie, communicatie, personeel, huisvesting en arbo en milieu.

Kerncijfers 2000

- 22.029 studenten
- 4.662 nieuwe eerstejaars
- 65 opleidingen, inclusief 18 lerarenopleidingen bij het IVLOS
- 4 nieuwe opleidingen: economie, informatiekunde, bestuurskunde, communica-

tie- en informatiewetenschappen

- 5.999 medewerkers, exclusief Geneeskunde
- 354 hoogleraren (A en B) en 152 bijzonder hoogleraren
- 380 promoties
- budget 1.158 miljoen gulden

Lezers van Illuster kunnen het Jaarverslag bestellen via telefoonnummer (030) 253 3550, of e-mail illustrer.redactie@csc.usc.uu.nl

Publicaties

Colofon

Illuster 23, jaargang 6, 13 juni 2001

Illuster is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsfonds, in samenwerking met faculteiten en verenigingen. Illuster verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 58.000.

Hoofdredacteur:
Twan Geurts

Redactie:
Armand Heijnen, Helène Ruys,
Sandra van Kampen (eindredactie)

Redactie-advies:
Mascha Damen, Liesbeth Houtman,
Lamberthe de Jong, Arjan Kors, Hendrik Spiering

Redactieraad:
Piet van Asseldonk, NOS eindredactie;
Paul van den Hoven, hoogleraar linguïstiek UU; Joop Kessels, directeur communicatie UU; Bas Mesters, redacteur De Volkskrant; Frieda Pruim, redacteur Opzij; Arie Smit, directeur TeleacNot.

Aan dit nummer werkten verder mee:
Jutta Chorus, Tanny Dobbelaar, Alette van Doggenaar, Sylvia den Hengst, Annemarie Heuts, Janny Ruardy, Yvonne Sloopjes, Sander van Walsum, Maarten van Rossem, Leonie van den Schoor, Chiara Soldati, Leneke Visser, Johan Vlasblom.

Foto's:
Maarten Hartman, Ivar Pel, Evelyne Jacq, Marco van Duyvendijk, Sandra van Kampen, Chris Keulen, Fotobureau 't Sticht, Persbureau Het Hoge Noorden.

Beeld omslag:
Ivar Pel

Rubriekillustraties:
Marco Faassen

Ontwerp en opmaak:
WRIK (BNO), Utrecht

Druk:
Brouwer Rotatie

© Universiteit Utrecht
Illuster, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is met bronvermelding toegestaan. Het U-blad stelt op verzoek van de redactie eerder in het U-blad verschenen artikelen en illustraties beschikbaar aan Illuster. Illuster is een productie van het Bureau Journalistieke Producties, een samenwerking tussen het Communicatie Service Centrum van de Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsblad.

ISSN:
1338-4703. Voor toezending is gebruikgemaakt van het alumnibestand van de Universiteit Utrecht

Oproep aan de lezer
Illuster 24 verschijnt op 19 september 2001. Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie voor 23 juli. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden mededelingen te weigeren of in te korten.

Redactie-adres: Illuster,
postbus 80125,
3508 TC Utrecht,
tel.: (030) 253 26 51,
fax: (030) 253 36 85,
e-mail: Illuster.redactie@csc.uu.nl
Voor adreswijzigingen:
illuster@csc.uu.nl

Wedloop met hindernissen

Onder invloed van het democratiseringsproces in de jaren zestig, de tweede feministische golf in de jaren zeventig en tachtig en het ontstaan van onze multiculturele samenleving hebben zwarte migranten- en vluchtelingenvrouwen, allerlei onderwerpen op de feministische en multiculturele agenda geplaatst. In het boek 'Caleidoscopische visies, zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwenbeweging in Nederland' is het resultaat van een lange wedloop met hindernissen te vinden. Aan de orde komen de geschiedenis en de feministische strijd van zwarte migranten- en vluchtelingenvrouwen; theorie en praktijk van het denken over gender en etniciteit; het onbehagen van zwarte migranten- en vluchtelingenvrouwen over de witheid van wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs; ontstaan, succes en tevens - in een aantal gevallen - neergang van organisaties; activiteiten van deze migranten en vluchtelingenvrouwen op het gebied van literatuur, theater en film; en de vraag welke identiteiten opgelegd zijn en welke deze vrouwen zelf hebben ontwikkeld.

Het boek is een eerste, systematische verkenning van activiteiten en gedachtegoed van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen in Nederland met bijdragen van o.a. Gloria Wekker, Troetje Loewenthal, Isabel Hoving, Esther Captain, Halleh Ghorashi, Helma Lutz, Amalia Deekman, Mariëtte Hermans en Gabbi Mesters.

Caleidoscopische visies.
De zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwenbeweging in Nederland;
M. Botman, N. Jouwe and G. Wekker (red.), KIT Publishers, Amsterdam, ISBN 90 6832 713 5. Prijs: f 45,-.

Filmhistorie

De film *Nuit et Brouillard* (1955) van Alain Resnais was vanaf het begin direct een klassieke documentaire, die huivering veroorzaakte en menige discussie losmaakte, tot op de dag van vandaag. Dat de publieke herinnering aan de holocaust in de meeste landen betrekkelijk laat op gang is gekomen, is bekend. Dat een Franse film al in de tweede helft van de jaren vijftig een beeld van de holocaust in onze herinnering heeft gegraveerd, wil deze precieze reconstructie aan het licht brengen.

Ewout van der Knaap, die Duitse letterkunde aan de Universiteit Utrecht doceert, onderzoekt in zijn boek *De verbeelding van nacht en nevel* niet alleen de verbeelding van de holocaust in beeld, tekst en muziek van *Nuit et Brouillard*. Hij analyseert tegelijk het beeld dat prijst uit de discussies die in Nederland en Duitsland ontstonden rond de productie en de vertoning van de film.

Ewout van der Knaap - De verbeelding van nacht en nevel, Nuit et brouillard in Nederland en Duitsland, 212 bladzijden, ISBN 90 6554 062 8. Prijs f 45,-.

Weten hoe te meten

De Chemiewinkel Utrecht komt vaak in contact met burgers die last hebben van lokale milieuproblemen. Bodemverontreiniging, geur- of geluidsoverlast van industrie, kwaliteit van oppervlaktewater en binnenklimaat. Bij een poging om dergelijke zaken aan te pakken krijgt men bijna altijd te maken met milieuraapporten en vergunningsaanvragen. De Chemiewinkel Utrecht heeft 'Een naald in een hooiberg' geschreven om mensen de basisbeginselen van metingen bij milieuproblemen uit te leggen. Want hoe kun je fatsoenlijk bezwaar indienen of inspraak hebben wanneer je de officiële rapporten niet begrijpt en niet kunt beoordelen of ze hout snijden? *Een naald in een hooiberg* behandelt stap voor stap de algemene opzet van metingen bij lokale milieuproblemen: zaken als de onderzoeksvraag, meetvraag, methode, nauwkeurigheid, betrouwbaarheid etc. Ook gaat het boekje in op de rol van metingen bij verontreinigingen van het buiten- en binnenmilieu en geur- en geluidsoverlast. Een beknopt maar handig boekje.

Nico Haselager en Marc Londo: Een naald in een hooiberg. Over meten bij lokale milieuproblemen. Een samenwerking van de Chemiewinkel Utrecht en VNG Uitgeverij's Gravenhage. Bestellen: (030) 253 6985, prijs: f 5,-.

Jubileumboek Stichting Vluchteling

In mei bestond de Stichting Vluchteling in Den Haag 25 jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum kreeg de Wetenschapswinkel Letteren van de Universiteit Utrecht de opdracht om de geschiedenis van de stichting in een boekje te (laten) beschrijven. Het resultaat is het boek *Stichting Vluchteling 1976 - 2001. Een kwart eeuw hulp aan vluchtelingen*. Auteur Linda Ligvoet, student geschiedenis aan de Letterenfaculteit, geeft de lezer van het boek een beeld van een fenomeen dat zo oud is als de mens zelf: vluchten, vluchtelingen en de hulp die hen geboden wordt. In compacte teksten passeren de verschillende vluchtelingencrisis de revue. Aandacht is er voor landen waaruit al vele jaren mensen vluchten door aanhoudende burgeroorlogen of repressie. De val van Srebrenica in 1995 blijft niet onvermeld, maar ook afgesloten vluchtelingenproblemen komen aan bod, zoals de snelle uittocht en terugkeer van de Albanese Kosovaren in 1999, de genocide in Rwanda in 1994 en de Vietnamese bootvluchtelingen uit de jaren zeventig.

Stichting Vluchteling 1976 - 2001. Een kwart eeuw hulp aan vluchtelingen. Uitgever: Stichting Vluchteling, Den Haag, 2001. f 12,50. Bestellen: (070) 346 8946.

Column

BigMac

Een comfortabel reisje naar de Verenigde Staten in ruil voor twee lezingen voor de daar wonende alumni van de universiteit, dat leek mij wel wat. Het thema van mijn beide lezingen was de door sommige cultuurpessimisten veronderstelde verpestende invloed van de Amerikaanse cultuur op de Nederlandse: de tragische verdringing van de frikadel door de BigMac. Zodra ik mijn beide lezingen had gehouden, realiseerde ik mij dat ik mijn thema eigenlijk verkeerd had gekozen. Ikzelf ben helemaal niet bevreesd voor de vulgarisering van de Nederlandse cultuur door de Amerikaanse en mijn toehoorders in New York en Washington leken zich daar ook niet al te druk over te maken. Zowel in de gezelligheid voor en na de lezingen als in de vanuit het publiek gestelde vragen dook een ander probleem op, dat zowel de spreker als de toehoorders kennelijk zorgelijker stemde dan de wildgroei van het baseballpetje: het probleem van de tweetaligheid, dat op de zeer lange termijn misschien wel het probleem is van de langzame atrofie en dan onvermijdelijk de stille dood van het Nederlands. Mijn lezingen moest ik in het Engels houden omdat er ook allerlei Amerikanen kwamen luisteren. Ik heb daar een broetje dood aan aangezien het vermoeiender is en de verbale mogelijkheden van de spreker aanzienlijk beperkt. Het is net alsof je je kunstje plotseling in een veel kleinere ruimte moet vertonen, waardoor je steeds verkrampte pasjes moet maken om niet tegen de muren op te lopen. Toch is tweetaligheid in toenemende mate een dwingende noodzaak. In de wetenschap en in grote delen van het bedrijfsleven moet je vloeiend Engels kunnen spreken en schrijven. Het verbaast mij al jaren hoeveel onderwijs aan de universiteit in het Engels wordt gegeven en dan heb ik het nog niet over het University College. Wie dat dertig jaar geleden had voorspeld zou voor gek zijn versleten. De verontrustende vraag is of deze ontwikkeling in versneld tempo door zal zetten. Nadert dan niet het moment waarop vanwege pragmatische overwegingen wordt besloten het hele universitaire onderwijs maar in het Engels te geven? Zal de intellectuele en culturele elite dan niet haast als vanzelf overschakelen op Engels? En wat is de toekomst van het Nederlands als het langzaam verschrompelt tot een dialect van de minst kansrijken? Moeten we daar trouwens rouwig over zijn? Wie maakt zich nog druk over alle dialecten die in Nederland in de afgelopen twee eeuwen zijn verdwenen? Mijn tijd zal het gelukkig nog wel duren.

[Prof.dr. Maarten van Rossem was gastspreker tijdens de Utrecht Lezingen in New York en Washington op 15 en 16 maart]

De zisprong

Opmerkelijke loopbanen

Ellen de Dreu: 'Dat proefschrift loopt niet weg'

Foto: Persbureau Het Hoge Noorden

De kroegbazin

Ellen de Dreu (1967) studeerde in 1993 cum laude af in vrouwenstudies en de geschiedenis van de internationale betrekkingen. Nu is ze eigenares van eetcafé 't Dokje in de jachthaven van het Friese Heeg.

'Lesgeven lijkt wel op in de kroeg staan', vindt Ellen de Dreu. 'In de kroeg willen mensen beziggehouden worden, net zoals in de collegezaal. En ze zijn kritisch. Je moet ze voor je winnen, dan komen ze terug.'

Als Ellen in 1986 gaat studeren heeft ze al een jaar gewerkt. Als serveerster, eerst op Texel, later in de Uithof Inn. Dat laatste valt vies tegen. 'Op Texel stonden gasten en personeel op gelijke voet. Voor de gasten van de Uithof Inn was ik 'maar' een serveerster.'

Omdat ze niet weet wat ze wil, kiest Ellen voor Algemene Letteren. Vanaf haar tweede jaar concentreert ze zich op twee studierichtingen: vrouwenstudies - 'Daar werd ik echt door gegrepen' en internationale betrekkingen. Waarom deze twee? 'Ik heb altijd willen weten hoe macht werkt. Internationale Betrekkingen gaat natuurlijk bij uitstek over macht - en Vrouwenstudies natuurlijk ook.'

In haar scriptie onderzoekt ze de vraag: hoe kun je onderzoek doen naar vrouwelijkheid in de internationale politiek? Ze studeert cum laude af. 'Ik ben ervan overtuigd dat internationale politiek leunt op beelden van mannelijkheid en vrouwelijkheid. Denk maar aan de Koude Oorlog. De angst voor communisten was gekoppeld aan angst voor die Russische manwijven die hun kinderen lieten opvoeden door de staat. Vandaar de verheerlijking van 'The American Way of Life', met de typische huisvrouw en haar gezin.'

Bedelen

Na haar afstuderen krijgt ze subsidie om een opzet te schrijven voor een promotieonderzoek. Tweemaal reist ze naar Amerika om archiefonderzoek te doen. Ondertussen heeft ze, via Randstad, kortdurende deeltijdbaantjes als docent op de universiteit. 'Het was zwaar. Het voelde alsof ik steeds opnieuw moest bedelen om een baantje.' Haar definitieve aanvraag voor een promotiebaan wordt afgewezen. In haar bezuinigingsdrift schrapt de universiteit veel banen. 'Ik wist precies wat ik wilde - de wetenschap in', constateert Ellen nu, 'maar er was gewoon geen plek'.

In 1996 had ze nog één docentenbaantje, voor zes uur in de week. En juist toen kreeg ze de kans een piepklein cafeetje in een zeilhaven te huren. 'Die combinatie was geniaal. Het eetcafé zou alleen in de weekenden en vakanties open zijn. Zo kon ik in het café uitrusten van het lesgeven in Utrecht. En bleef ik met allerlei soorten mensen omgaan.' Inmiddels lopen er acht personeelsleden in het eetcafé rond. Zelf staat Ellen in de keuken. De docentenbaan is allang verdwenen. Ze wil nog steeds promoveren, maar: 'Ik heb een zwaar beroep. In de winter, als het café dicht is, ben ik echt op! Maar dat proefschrift loopt niet weg. Ik wacht gewoon totdat de universiteit ook gebrek krijgt aan personeel. Dan kom ik nog wel eens langs.'

[Tanny Dobbelaar]